

- 23 Collatio beneficii simoniace facta est ipso iure nulla ab initio, ac proinde nullum ius tribuit ei cui fuit collatum, & n. sequens. quia in collatione ignoranti simoniam facta, vsque ad n. 30.
- 25 Venditio rei alienae est nulla, nec dominum ex ea transiit, quamvis emptor eius bonae fidei agere possit ad interesse.
- 26 Dominium non transfertur ex inutili contractu & a iure reprobatum, sequitur traditione, licet secus sit in possessione.
- 27 Priuatio acquisitio non solum est poena peccati, sed etiam quandoque est effectus acquisitionis iniuste. Retineri licite non potest quod contra voluntatem domini est acquisitum, ibi.
- 31 Simoniacus mentalis an teneatur ad restitutionem eius, quod accepit? late hic, & in num. seq. examinatur.
- 32 Vjura mentalis obligat ad restitutionem.
- 33 Retineri non potest cum bona conscientia id, quod tam dare quam accipere quid temporale est iniustum.
- 34 C. final. incip. mandato, de simonia intellectus, & n. 50.
- 36 C. final. de simonia, loquitur in simonia prohibita iure positio, & in prohibita iure diuino, & in vtroque foro, ut in num. 37.
- 38 Simoniacus mentalis quare non teneatur ad restitutionem: vsurarius vero mentalis teneatur, plures rationes differentia assignantur: & numerus sequentibus, vbi num. 46 & 47. vna ratio noua, quae & vera videtur, redditur.
- 39 Mutuum accipere sub vsuris, an & quando liceat: & num. seq.
- 40 Non licet inducere ad mutuandum sub vsuris, etiam ad id paratum.
- 41 Vri maleficio alterius etiam ad id parati ad tollendum malum non licet sine peccato.
- 42 Mutuum licite simpliciter peti potest ab eo, qui non est paratus dare sub vsuris: quod si ille nolit gratis mutare, sed sub vsuris, possum absque peccato mortali ab eo accipere sub vsuris, nisi ob finem mortalem accipiam.
- 43 Inducere alterum ad mutuandum sub vsuris licet, quando quis est constitutus in extrema necessitate, ut hic. Idem in consensu & in ducente alium ad minus malum, ob aliud maius, certissime alias perpetrandum, cuiusmodi, ut in n. 44.
- 45 C. fi. de simonia, in 2. part. loquitur & procedit in acquisitis ab vtraque parte per simoniam mentalem.
- 47 Vjura mentalis est, quae mutuuum speratur, & postea realiter obtinetur.
- 48 Simonia expressa & mentalis differentia.
- 49 Datio vel acceptio potest esse illicita dupliciter, exterior & interior, ut hic latius declaratur.
- 51 Simonia mentalis est, quando intentio principalis in mente est dandi vel accipiendi aliquid pro spiritualibus, sine qua non fieret actio: secus si sit intentio secundaria, sine qua actio fieret.
- 52 Nullus contrahit simoniam quantum ad Ecclesiam ex sola voluntate, nisi aliquid superaddatur.
- 53 Quando, vel non, liceat iniusta impedimenta in spiritualibus pecunia remouere, & num. seq. vbi late de eare differitur & distinguitur.
- 57 Pro adipiscenda possessione rei spiritualis, an & quando licet pecuniam vel aliam rem dare? & num. seq. & ibidem an liceat eam accipere.
- 60 Conferens prebendam vel aliud beneficium consanguineo respectu consanguinitatis, an committat simoniam, necne? & num. seq.
- 62 Amistis, qui in proposito habet, aut omnia beneficia, aut pingiora consanguineis conferre, etiam dignis, non est sicarius, & vix potest a peccato mortali excusari.
- 63 Conferens beneficium consanguineo, ut se exoneret ab

- obligatione vel seruitio quo ei tenetur, simoniam committit.
- 64 Episcopus, omisso digniori, non debet eligere consanguineum minus idoneum.
- 65 L. 4. tit. 17. part. 1. intellectus.
- 66 Seruire prebato ea intentione, vel pacto, ut sacerdotium vel prebendam conferat, an sit simonia? & numerus sequentibus.
- 67 Episcopus, qui iustam mercedem temporalem suis famulis soluit, potest idoneis beneficia conferre.
- 70 Episcopus recipiens famulum cum certo salario annuatim praestando, donec sibi provideat de beneficio competenti, an simoniam committat? & n. seq.
- 74 Cardinalis, vel alius procurans beneficium alteri propter donum vel seruitium ab eo receptum, ad hoc ut liberetur ab obligatione amydrali, quae illi tenebatur, an & quando committat simoniam?
- 75 Renuntiatio beneficii, facta etiam in manibus inferioris, ea intentione, ut alii conferatur, nulla conditione vel pacto expressis, valet, & renuntians non admittit simoniam, etiam mentalem: & n. 76. & 77. vbi idem in confidentia simili, vel quod resignatus cedit in fauorem alterius a resignante nominandi, cessante pacto, modo & conditione.
- 78 Motus proprii Pij V. de confidentia beneficiorum intellectus, & n. seq. praecipue n. 80. & 81.
- 80 Confidentia in beneficiis, quaedam licita, & quaedam illicita, ut hic latius declaratur.
- 82 Simonia in foro exteriori probatur per coniecturas & praesumptiones, in foro autem conscientie iudicatur per solam veritatem.
- 83 Amon. a Codub. circa intellectum d. Motus proprii improbat.

CAPVT XXIII.

De Simonia.

Actus de simonia circa nonnulla, prius videamus quid sit simonia. Et quidem simonia est voluntas studiosa emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum: ita gloss. in summa, 1. quae 1. quam sequuntur omnes Canonistae in rubric. de simonia, & Hostiens. in summa eiusdem titul. num. 1. & Theologi in 4. distinct. 25. probat ad dilucidè explicat & defendit sanct. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. & Domin. a Sot. lib. 9. de inst. & iur. q. 5. art. 1. per totum. Caetan. in sua summa, verb. simonia, ver. sex eo autem, fol. 612. Et ita tenent pene omnes Theologi ac iurista communiter, secundum Syluestrum in summa verb. simonia, 1. sequitur Armilla aurea in eodem verb. statim in princip. & glossa illa est recepta ab omnibus Canonistis & Theologis, secundum Nauar. in manual. Latin. c. 23. n. 100. in princip. sequitur & declarat Petrus a Nauar. l. 2. de restit. c. 2. n. 384. cum sequent. & eam videtur probare l. 1. in princip. titul. 12. p. 1. vbi Gregorius Lopez in gloss. volumad, id notat: Ex qua descriptione plurima inferunt ac deducunt auctores praecitati, aliquae ab eis relatae apud ipsos videndi.

Illud tamen obseruandum erit, non esse necessarium, definitioni communi praedictae addere ad verba illa, Studiosa voluntas, scilicet cum effectu, vt existimauit addendum esse gloss. in cap. quicunque studet, gl. 1. ibi: Vel intelligas hoc verbum, Studet cum effectu, 1. quae 1. & in e. studet, gl. 1. eadem causa & quaestione, nec quod dicit Abbas Hostiensis sequutus in c. nemo, de simonia, vt opere emptio subsequatur: Hoc namque ad solam simoniam externam id est, quoad iudicium Ecclesiae, quae non iudicat de occultis, requiritur, non tamen quoad internam, hoc est mentalem, & sic quoad

quoad Deum, cum vtraque sit in foro interiori prohibita, ac per vnam & alteram peccatum mortale admittatur: ideoque vtraque supra dicta definitione comprehenditur absque praedicta additione, quae in proposito necessaria minime est, vt docent praefati auctores, praecipue Syluest. Dom. a Sot. vbi supra, in versu. Panormitanus autem, & Nauar. dict. n. 100. Et quod simonia in genere suo sit peccatum mortale, probat Sot. dist. lib. 9. q. 5. art. 2. per totum & Simonia enim haereticus est, secundum D. Gregor. Nazianzen. in c. cum liqueat, 1. q. 1. inquit enim: Cum liqueat, hanc haereticam ante omnia radice pestiferam subrepsisse, atque in ipsa origine sua Apostolica esse deestratione damnatam, cur non caueatur: cur non perpenditur? quia benedictio illi in maledictionem conuertitur, qui ad hoc, vt fiat haereticus, promouetur, & in e. eos, eadem causa & quaest. dum agitur de his, qui per pecuniam manus imponerunt, vel imponunt, dicitur: Tolerabilior est n. Macedoni, & eorum, qui circa ipsum sunt, Spiritus Sancti impugnationem impia haereticus, illi enim creatorem & seruum Dei Patris & Filij Spiritum Sanctum delirando fuerunt, ipsi vero Spiritum Sanctum efficiunt, sum seruum, vt ibi latius probatur: ad idem est textus Paschalis 11. cap. penultim. 1. quae 1. vbi dicitur: Peruenit ad nos fama sinistra, quod quidam Episcoporum non Sacerdotibus propria diuinitate dectis atque Christianorum oblationes conferant, sed potius laicis personis, militum videlicet, sine seruiturum, vel quod grauius est, consanguineis: unde si quis a modo Episcopus inuenus fuerit huius diuini praecipij transgressus, inter maximos haereticos & anathematis non minus habeatur, sicut Nicena Synodus de simoniaco censuit: & qui dat Episcopus, & qui recipiunt ab eo laici, sine pretio, sine beneficiis, in aeterni incendi ignibus deponentur. Conducit enim textus in e. sine, 6. in ordin. de simonia, in illis verbis: Sicut simoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit, ita, & c. & in cap. sequenti in principio, ibi. Tanta est labor huius criminis, quod etiam serui aduersus dominos, & quilibet criminosis admittuntur ad accusacionem. Text. etiam in cap. si quis pecunia, 79. distinct. vbi dicitur: Si quis pecunia vel gratia humana aut populari, seu militari tumultu, sine concordia & canonica electione, & Cardinalium & sequentium religiosorum clericorum fuerit Apostolica sedi intronizatus, non Apostolicus, sed apostolicus habeatur, & c. vbi gloss. 1. quod simonia largi dicitur haereticus, S. Thom. statim citandus: late Fel. in cap. 1. de simon. & in c. seiscisarius, n. 7. de rescrip. Lamb. de iur. part. 1. 1.

Huius autem haereticus auctor fuit Simon ille Magus, de quo in actibus Apostolorum cap. 8. dicitur, quod postquam baptizatus fuerat in Samaria a Philippo Diacono, videns quod per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam, dicens: Date & mihi hanc potestatem, vt cuiusque impoiero manus, accipiat Spiritum sanctum: & quia hic primus post susceperit baptismum credidit spiritualia esse venalia, ideo peccatum illud atque haereticus ab illo nomen accepit, vt a Simone simonia dicitur: ita in d. leg. 1. tit. 12. part. 1. vbi quod hic Simon Magus fuit primus in lege noua Domini nostri Iesu Christi, qui voluit emere gratiam Spiritus sancti: secundum hoc ergo, vt inquit S. Thom. simonia haereticus dicitur, secundum exteriorem protestationem, quia in hoc quod aliquis vendit donum Spiritus sancti, quodammodo protestatur se esse dominum spiritualis doni, quod est haereticum: & haec est prima haereticus, quae post Christi in Caelos ascensionem in Ecclesia est orta, quam statim B. Petr. redarguit, dicens: Pecunia tua recum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Simoniacus

que intellectus errore potest praeparata auaritia in hoc vitium labi, tamen re ipsa & facto profecti videntur dominium Spiritus sancti esse penes hominem; qui est haereticus error, vt voluit Sanctus Thomas, & amplexus est Gratianus in cap. ventum est, in fin. 1. q. 1. dicens: Simoniaci est fidem tenere videantur, infidelitatis tamen perditioni subiacent, & quia & Simon ille Magus nomen dedit huic vitio, fuit haereticus, quia iudicauit donum Dei pecunia possideri, vt Petrus ait: & hoc iudicium erat haereticum, vt diximus, ideo qui illum imitantur ex facto, etiam non imitentur in praui intellectu, haereticus appellantur in iure, qui aliqui non sunt haeretici, quia simoniaci, Praeterea ille Simon Magus, praeter hoc, quod ab Apostolis Spiritus sancti gratiam pecunia emere voluit, dixit, quod mundus non erat a Deo creatus, sed a quadam superbia virtute, secundum Iliod. in lib. etymol. prout eum refert S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. ad 1. ibi sciendum tamen, attamen & propter hoc simoniaci non dicentur haeretici, secundum Sot. vbi supra in fi. d. art. 1. dicentem, quod Simon ille propterea voluit Spiritum Sanctum emere, quod credidit esse venale, & pretio ab Apostolo dari, vt constat ex praedictis. Praeterea & Giez; famulus Prophetae Helizae; fuit a Deo lepra perpetua percussus, quia pecuniam recepit pro beneficio sanitatis, quod Helizae; contulerat Naaman leprosus, 4. Reg. 5. lib. 2. titul. 17. part. 1. vbi quod hic fuit primus, qui in veteri testamento simoniam commisit. Illi igitur qui spiritualia vendunt, conformantur Simoni Magi intentione, in actu vero illi, qui emere voluit: illi autem qui vendunt in actu imitantur Giez; discipulum Helizae; vnde venditores spiritualium, possunt dici non solum Simoniaci, sed etiam Giez; secundum Diuum Thomam vbi supra, ad 4. Quod & vltimum etiam dicit l. 1. Partia probat, & quod spiritualia gratis sint concedenda, vendique non possunt, iure diuino & auctoritate Conciliorum late probat Alfonso a Castro lib. 13. aduersus haereticos, in capitulo simonia, per totum, vbi de poenis contrarium facientium.

Simonia & praeterea duplex est: altera prohibita, quia simonia, id est, iure diuino & humano prohibita: altera simonia, quia prohibita, hoc est, solo iure humano prohibita, iuxta glossam celebrem & receptam in capitulo. ex parte, et. 1. de simonia, verb. dimittere, & ibi per Doctores, & alibi secundum Nauar. in manuali Latino cap. 23. num. 100. versu. secundum quod duplex: quae distinctio Doctores Canonici iuris solemnibus est, vt est vid. re apud Syluestrum in summa verb. simonia, §. 4. & multis Theologis, secundum Dominicum a Soto lib. 9. de iustitia & iure, quae st. quint. art. 2. in versu. aliquid, ibi Rationem, & c. vbi optime eam defendit ab impugnationibus Durandi in quart. distinction. 25. quae st. 5. lateque demonstrat esse simoniam contra ius mere posituum, atque exempla vtriusque supradictae simoniae praefigit & specificat, probans insuper in columna praecedenti simoniam spiritualium donorum supernaturalium, tam naturalium iure, quam diuino esse prohibita. Exempla etiam vtriusque simoniae ponit Nauar. vbi supra, dicens, quod simonia prohibita, quia simonia est voluntas emendi vel vendendi vere spiritualia: siue a solo Deo sint data vel instituta, siue ab Ecclesiastica potestate diuinitate accepta: quae autem haec sint, declarat in specie Dom. a Sot. vbi supra, in versu. simoniam spiritualium, & in versu. n. b. tom. nus, el. 2. §. el. 3. Simonia vero, quia prohibita, est voluntas faciendi collationes, renuntiationes, praesentationes, vel recipiendi eas factas cum conditionibus, modis vel pactis in aliis licitis, & etiam in his, nisi ab Ecclesia prohiberentur;

& ita frequenter simonia committitur sine interuen-
tu pecunie numeratae, vel alterius rei estimabi-
lis. Spiritualia autem in triplici sunt differentia, vt
inquit l. i. *vers. e las cosas espirituales, tit. 17. p. 1.* quae
late id declarat.

12. Obseruandum est etiam in hac materia; Quod
quicquid per simoniam acquisitum est, restitui de-
bet, quia neque qui spirituale emit, retinere illud po-
test, neque pretium ille, qui vendidit: unde signa-
re ille debet beneficium per simoniam acquisitum,
hic vero pretium, vel aliud munus, quod eodem mo-
do recepit, restituere, vt latissime id agens resoluit
Sanct. Thom. 2. 2. *quest. 100. art. 6. per totum, & cum*
eo ac ceteris Doctoribus Syluest. in summa, verb. simonia,
num. 13. vers. octauum, & Domin. à Sor. lib. 9. de iusti-
tia & iur. quest. 8. art. 1. per totum. vbi id late probat, non
solum iure Pontificio, per text. in cap. si quis Episcopus,
& in cap. presbyterum, 1. quest. 1. & in cap. de hoc, de simon.
& alibi saepissime, sed etiam iure diuino, secundum
illud Matthaei 10. Gratia acceptis gratis date. quod &
antiqui tenent, quamuis Caeter. & Syluest. cum Abb.
contrarium in hoc ultimo sentiant, quos ibi refert in
resp. ad 6. in vers. profecto ergo. Et quod contractus si-
moniae iure naturali & diuino sit nullus, ac per con-
sequens restitui sit facienda, cum Sanct. Thoma
probat Did. Couarr. in regul. peccatum, 2. part. §. 8. n. 8.
quamuis fateatur esse communem Doctorem. senten-
tiam, quod nullitas collationis non est ex natura
conventionis simoniae, nec ex iure diuino, sed ex pena
tantum Ecclesiastica: quod etiam diximus supra lib. 1.
canon. q. c. 9. n. 16. & tenet Petr. à Nauar. lib. 2. de restitu-
ti. c. 2. n. 398. & 403. & 409. & quod praediximus de resti-
tutione, quod sit de iure diuino & naturali, probat
etiam nouissime Arag. in 2. 2. q. 100. pag. 1132.
14. Beneficium tamen in praefata specie resignandum
est cum fructibus, non solum perceptis, sed etiam in
his qui percipi poterunt à possessore diligentem, de-
ductis expensis factis causa fructuum, atque illis fru-
ctibus, qui alias expensis sunt in utilitate Ecclesiae:
& hoc non solum in penam peccati, sed etiam ratio-
ne iniustae acquisitionis eius, qui scienter & propria
sponte symoniacae accepit Ecclesiasticum beneficium:
sicut ille, qui emit rem aliquam ab eo, qui vendere
non potest: si vero eo nesciente tamen volente, per
alios alicuius promotio simoniae procuratur, caret
quidem ordinis exsecutione, cum primum id recei-
uerit, & tenetur resignare beneficium, quod est con-
sequens, cum fructibus stantibus, quia consumptos
bona fide restituere non tenetur, nisi forte inimicus
fraudulenter pecuniam daret pro alicuius promotione,
vel nisi ipse expresse contradixerit: tunc enim non
tenetur ad renuntiandum, nisi forte postmodum facto
consenserit, renuntiando quod fuit promissum, secundum
D. Thom. Soto & Syluestrum *vbi supra, num. 13.*
in princip. in vers. octauum, est communis Theol. secun-
dum D. Couarr. in regul. peccatum, 2. part. §. 2. num. 7.
& latissime Petrum à Nauar. de restitu. lib. 2. cap. 2.
num. 414. cum sequentibus, & praecipue num. 429. ex-
pressa l. 7. tit. 17. part. 1. & Aragon. vbi supra, pag. 1135.
vers. est aliud dubium Addit Syluest. vbi supra, dict.
16. num. 13. in princ. quod si electione iam facta à maiori
parte, deat aliquid contradicenti electionem, vt qui
electus de voluntate electi, etiam turbata est simonia, &
resignare tenetur, etiam si contradicatio electi iniusta, &
a fortiori, si electio non erat facta: & similiter si ante
electionem Petri deat per alium ab alio, eo
ignorante: imo etiam eo contradicente, etiam si alias
erat eligendus, est simoniae electio, nisi hoc fuisset
dolose factum in dispensatione electi, ne ex dolo repor-
tetur commodum: Ipse tamen Petrus non erit proprie

simoniacus, licet teneatur secundum iura praedicta
renunciare: secus si data est post electionem ipsi con-
firmatori pro confirmatione, vel benedictione, aut
consecratione, contradicente electo, vt in cap. sine
tuo, de simonia, vel etiam eo ignorante, quia nihil ei
nocet, nisi recesserit à sua prohibitione, vel nisi pos-
tea consenserit soluendo pecuniam, vel reddendo so-
lutam; vel nisi esset conflaginatus. Quod si aliquis
amicus tamen accipientis beneficium; dederit aliquid con-
siliario ministrantis rem spiritualem, ipso, & similiter
accipiente ignorantibus, ministrans & accipiens
non erunt simoniaci, sed amicus & consiliarius, nisi
sciant & non contradicant, vt cum aliis resoluit Syl-
uest. in summa *verb. simonia, n. 18. & Armil. aut. eodem*
verb. simonia n. 7.

Similiter tamen recipiens ordinem vel beneficium, si
aliquid dederit aliis, vt id impentret à praefato, hoc
ignorante, committit simoniam, & tenetur benefi-
cium sic impetratum resignare, ordineque sic suscepto
non vti, vt probat expresse l. 1. 17. in vers. e faze. & c. ti-
tul. 17. parit. 1. vbi Gregorius Lopez in gloss. vltim.
quasi; in hoc restringitur ad illos ministros Episcoporum,
quorum ministri videntur in conferendis beneficiis,
vel ordinibus, seu aliis spiritualibus, vel etiam procedat in
quibuscunque aliis ministris eorumdem? Et tandem in hoc
ultimo inclinat, dicens verus & tutus videri, ex
textu in capitul. quicquid, 1. quest. 1. capitul. final. prim.
quest. 5. indistincte loquentibus, & dict. lib. 17. ibi, A
algunos omes, & lib. decim. octau. statim sequenti, ibi: A
algunos omes de ca. del Obispo: quod probat, quando
tali via habuit quis ordinem vel beneficium.

Dubium tamen est, cui & quomodo sit restitui fa-
cienda in proposito? Et quidem quando ante rei spiri-
tualis collationem praecedens pactum dissoluitur,
etiam si pretium fuerit solutum, procul dubio restitui-
tio pretij est ei facienda, qui pretium dedit, vt probat
Caictan. in sua summa, *verb. simonia, pag. 616. in fin.*
quem sequitur Nauar. in manual. Latin. c. 23. num. 103.
Cord. in suo quest. lib. 1. q. 32. Ludovic. Lopez in suo in-
stru. conscient. 1. part. cap. 107. cui sit restituenda; in
princip. etque receptissima omnium atque indubitata
sententia. Dubium autem versatur eo casu, quo simo-
nia exsecutionis vtriusque mandata sit, nempe & colla-
tionem praebende, & solutionem pretij. Et in hoc t
Diuis Thom. vbi supra, ad 4. tenet, quod pecunia vel
possessio, vel fructus simoniae accepti debent restitui
Ecclesiae, in cuius iniuriam data fuerint, non obstante,
quod praelatus, vel aliquis de collegio illius Ecclesiae
fuerit in culpa, quia eorum peccatum non debet aliis
nocere: ita tamen, vt quantum fieri possit, ipsi, qui
peccauerunt, inde commodum non consequantur: si
vero Praelatus & totum collegium sunt in culpa, tunc
debet cum auctoritate superioris, vel pauperibus vel
alteri Ecclesiae erogari: & quod Ecclesiae restitutio
fieri debeat, probat expresse text. in cap. de hoc, & in
c. audiuimus, de simon. l. 12. in vers. ostro, tit. 17. p. 1. probat
etiam text. in authent. de sanctis. Episc. §. si vero laicus,
& in §. si autem secularis, collat. 9. gloss. opima, verb. restitu-
tuam, in d. cap. de hoc, & ibi D. communiter, tenet etiam
Medin. in suo cod. de restitu. quest. 2. fol. 7. vers. deinde,
& in hoc omnes consentiunt videntur secundum Soto
vbi supra, d. quest. 8. art. 1. in vers. de simonia vero, ibi:
Omnes enim: quod restituitur pretij vel sit facienda
Ecclesiae, per praedicta iura, aut pauperibus, quia resti-
tutio male acquiritorum pauperibus adiudicatur per
Diuum Augustinum in cap. non sane, 14. quest. 5. & in
vers. ad quartum, inquit, illud de fructibus praedictum
à Diuo Thoma, verissimum esse, secundum antiqua
iura, nunc autem iam se mos habet Romanus, vt
Papae obtingant ad suos sustinendos Apostolicos
sumptos:

sumptos: quare cum illo potest super eis fieri com-
positio, obtrimerique ab illo remissio: communem
etiam probant Syluest. in summa, *verb. supra, num. 20.*
& summa Armil. aurea verb. restitutio, num. 17. & 19.
& inquit Diuis Thom. 2. 2. quest. 32. art. 7. in conclus.
& respons. quod acquisitum per simoniam, non debet
restitu ei, qui dedit, quia meretur illud amittere, sed
accipiens tenetur in elemosynas elargiri: sequitur
Cordab. vbi supra, & haec est communis resolutio.
Domin. autem à Sor. vbi supra, in vers. de simon. ibi:
21. Anamen si res, & c. censet ita t distinguendum, nem-
pe, vt post condemnationem quidem procedat com-
munis praecedens sententia, qua habet, Vt restitutio
pretij vel muneris accepti per simoniam, fieri debeat
Ecclesiae, vel pauperibus, aut quemadmodum Papa
iusserit: ante condemnationem vero, dum crimen non
est in iudicio delatum, sed in foro conscientiae late,
restituenda sit ei, qui dedit, vt ibi late probat.
Inde inferens, quod qui tale pretium recepit, perinde
atque usurarius debet absque vlla mora, nullaque
explicata iudicis sententia, restituere illud, tanquam
alienum, cuius dominium non habet, dummodo cau-
tionem accipiat, ne postea, cum fructus rescierit, co-
gatur iterum solvere: quamuis illi, qui dedit, mini-
me repetitio iure permittatur, quandoquidem re-
cognita pretio molliatur: quod autem sanct. Thom.
vbi supra, dict. quest. 100. art. 6. in respons. ad 1. asseruit,
quod hic non possit reperere pecuniam, quam turpi-
ter dedit, licet alius iniuste retineat, intelligi de-
bet modo praedicto, nempe in publico foro & iudi-
cio; Nam priuatum ante condemnationem arbitrat
Soto, vt praediximus, eidem esse restituendum: &
hanc opinionem Soti sequitur Ledesinus in 2. 4. q. 18.
art. 5. vers. colligitur secundo, circa fin. fol. 264. col. 3. in
prin. & Frater Barthol. à Medina in instructione de ca-
sos de conscientia, fol. 168. & Frater Angles in suis flor-
ibus Theolog. quest. in q. quis restituere, & c. difficultat. 14.
in 11. & 12. dub. pag. 195. & sequent. & ex professo
eam probat atque defendit Ludouicus Lopez vbi su-
pra, versio. secunda conclusio, vbi intelligit D. Thomam
contrarium tenentem, prout alij Thomistae interpret-
antur, post condemnationem iudicis, & non ante.
Tandem dicit, quod si ante condemnationem quis fe-
quentus opinionem Diui Thomae pauperibus sic accep-
erit, & non danti restituitur, non esset culpandus
post factum, nam sequitur est opinio probabil-
em: addo ego, & communem, etique hoc verum
indubie: distinctio tamen praed. Domin. à Sor. pro-
fecto verissima mihi videtur, & secundum hodierna
tempora communis etiam modernorum, & iuxta eam
concludendum ante factum, praecipue si ille, qui dedit,
esset pauper, & sibi non sufficerent sua: vel etiam si
dedisset ex ignorantia, vt ex Hostiens. ex misericor-
dia permittit Syluester vbi supra, verb. simonia, num. 20.
in versio. post tamen: nihilominus his etiam cessan-
tibus, adhuc ante condemnationem ei, qui dedit, esset
restituendum faciendum, iuxta praed. Sot. & modernorum
opinionem.

22. De restitutione tamen praebende longe diuersa
ratio est, secundum Sor. quia neuter eius dominus est,
vel licet nec Paulus resignans, nec Petrus, cui per
simoniam resignatur atque conferretur: Quoniam dum
Praelatus secundum suam aestimationem huic contu-
lit, illi simpliciter abstulit: Petrus igitur ratione si-
moniae retinere illam minime potest, sed nulla expre-
cata sententia, protinus tenetur resignare huiusmodi
praebendam: quam à eius non est legitimus possessor
ratione iniustae acquisitionis sine acceptiois. Idem
probauit Nauar. *conf. 2. 1. n. 5. & conf. 3. 1. n. 2. & n. 7. de si-*
mon. cum Abb. recepto secundum eum. Hoc autem pro-

cedit secundum iura antiqua vt per ipsum ibi in fin.
Hodie autem attento motu proprio Pij V. incipit cum
primum, edito anno 1566. & est constit. 5. inter eius-
dem Pij V. Constitutio fol. 9. & 12. secus est in foro
conscientiae ante condemnationem, secundum eun-
dem Nauar. *conf. 3. 4. per totum, de simonia dicemus infra*
in fine huius quae.

Fit igitur ex t. supradictis, collationem beneficij
simoniae factam esse ipso iure nullam, nullumque
ius ab initio in sacerdotio acquisitum cum, qui sic
beneficium habuit per simoniam ab eo, vel ab altero,
eo sciente, commissam, sique ipso iure esse cum be-
neficio priuatum, ac proinde etiam in animae iudicio
teneri, vt praediximus, beneficium amittere, fructus-
que omnes restituere etiam iam consumptos: quod
apertissimum ac verissimum est hodie (scilicet ante
constitutionem Pij V. praed.) per constitutiones Mar-
tini V. in Concilio Constantien. & Paul. Venet. II.
in titul. de simonia inter extraneas, communes, vbi decidit-
tur, simoniacum etiam oculum nullum ius ab initio
acquirere in beneficio, quod per simoniam ha-
buit, & electiones & omnes alias prouisiones dignita-
tum, personatum & beneficiorum Ecclesiasticorum
simoniae factas esse nullas ipso iure, vt post alios ad-
uertunt Domin. à Sor. vbi supra, d. lib. 9. de iustitia &
iur. quest. 8. art. 1. in respons. ad quest. Gregor. Lop. in
l. 12. in gloss. Es vedado in vers. hodie, titul. 17. p. 1. & D.
Couarr. in regul. peccatum, de reg. iur. in 6. in 2. p. 5. n. 7.
Nauar. in manual. Latin. cap. 23. num. 105. ad finem, &
nos late supra, lib. 1. Canon. quest. cap. 9. n. 1. & 7. quam-
uis apud veteres ante praed. constitutiones contro-
uersa esset super hoc, cuius meminit Couarr. vbi sup.
in vers. apud veteres: & Nauar. nouissime *conf. 60. per to-*
tum, & conf. 61. num. septim. de simonia, contra supra di-
ctos, & alios prober, sed post extraneas. Pij V. praed.
aliud est, vt praediximus, & etiam ante illam.

Secus tamen videtur dicendum in collatione beneficij
simoniae facta ignorantem, haec namque valida esse vi-
detur ipso iure, donec in penam criminis à iudice
rescindatur ratione iniustae & illicitae acquisitionis, vt
probat expresse in c. penult. de elect. & in c. nobis, & in
c. ex infirmatione de simon. nec quo ad hunc ignorantem
praed. Paul. Venet. constituto obstat, quia interim ha-
bet titulum coloratum, vt tradit Gomez in reg. de
triennal. possess. quest. 12. vers. scilicet, & ista qua dicta fuerunt.
Et hinc est, vt postquam hic ignorans seuerit praedi-
ctam simoniam admittam, teneatur etiam in foro ani-
mae beneficium illud amittere, fructusque non con-
sumptos bona fide reddere, vt praediximus, auctore
Diuo Thom. 2. 2. *quest. 100. art. 6. ad quartum, cum ceteris*
supra citatis.

Nihilominus tamen versus sententia mihi videtur
contraria, imo quod collatio beneficij simoniae fa-
cta alicui vitium simoniae ignorantem, etiam iure huma-
no nulla sit ab initio, & ideo per iudicem exteriorem
eogendum cum fore beneficium amittere cum fru-
ctibus à die scientiae & male fidei perceptis & per-
cipiendis, & qui eo tempore nondum fuerant con-
sumpti, licet percepti essent ante criminis scientiam;
atque item ab eo die scientiae teneatur ad dimittendum
beneficium sibi collatum, secundum omnes, vt in
specie nostra probauit lare Did. Couarr. vbi supra,
num. octauo, & hoc non quidem in penam criminis,
sed quia ex natura rei iure ipso naturali haec acquisi-
tio impediatur diuina voluntate, sine qua spiritualia
vendi non possunt, & sic titulus sui nullus, & ideo ad
restitutionem fructuum ante scientiam criminis per-
ceptorum, modo hi consumpti non fuerint bona fi-
de, tenetur iuxta Diui Thomae & sequacium senten-
tiam: & inquit Gomezius vbi supra, quod ille, qui
obtinere

obinet beneficium per simoniam per alium commissa ipso ignorante, ipso iure est priuatus titulo, & tenetur illud cedere cum licentia superioris, secundum Abbatem & modern. de iure par. quos citat, quorum dicta in hoc approbatur Rota ut ibi per eum, licet necesse vendita alicui ignorant venditorem tam non potuisse vendere, ei acquiritur ab initio. Si enim materia vendibilis non est, ut constat, nihil refert quoad valorem tituli, quod emptor bona fide emerit aut eam habuerit; Bona namque fides ementis rem alienam absque domini consensu, vel possidentis rem aliquam ex titulo nullo, tantum cum defendit, dum ipsa bona fides manet: at accedente mala fide, statim restituere eam possessor tenetur nec est expectanda iudicis sententia.

25 Præterea bona fides et ementis rem alienam, non validat titulum ab initio nullum ex defectu domini venditoris, quod non transit in emptorem: tamen emptor possit agere in temporalibus ad interesse contra venditorem rei alienæ, ut in leg. rem alienam, ff. de contrahend. emp. l. alienum, C. de fiort. lib. 19. & l. 54. tit. 5. parit. 5. tradunt optime Matthæus de Afflict. in decis. Neapolitan. 369. num. secund. & tert. Antonius Gomez de emp. & vendit. num. 8. Roland. à Valle consil. 60. num. 56. cum sequentibus, vol. 4. & Medina in suo Cod. de restit. quest. 37. per totam: quod enim alterius est, absque suo factu & voluntate ab eo auferri non potest, l. id quod nostrum, cum siml. ff. de reg. iur. Idque fortius procedit in re non vendibili, ut sunt spiritualia: si enim secus fiat, nulla est venditio, ac per consequens traditio siue collatio: Ex inutili enim contractu & à iure reprobatò, non transfertur dominium: arguunt. l. non dubium, cum siml. C. de legib. & quod in temporalibus ex contractu à iure reprobatò, sequuta traditio non transferatur dominium, licet secus sit in possessione, probat late cum communi Anton. Gom. in l. 45. Taur. n. 24.

27 Hæc eadem et sententia verior efficitur ex sententia D. Thom. 2. art. 6. ad tertium, dicentis, hoc quod aliquis priuatur eo, quod accepit, non solum esse peccatum peccati, sed etiam quandoque esse effectum acquisitionis iniustæ, puta cum aliquis emerit rem aliquam ab eo, qui vendere non potest. Præterea ut inquit ibi D. Thom. in responsione ad questionem, nullus potest licite retinere id, quod contra voluntatem domini acquisiuit: veluti si dispensator de rebus domini sui daret alicui contra voluntatem & ordinationem domini sui, ille qui acciperet, licite retinere non posset: Dominus autem, cuius Ecclesiarum prelati sunt dispensatores & ministri, ordinauit ut spiritualia gratis dentur, ut Matthæi 20. cauetur: Ergo qui muneris interuentu spiritualia quæcumque consequitur, ea licite retinere non potest: Ex natura igitur rei, & non in penam criminis, ut diximus, prædicta acquisitio impeditur: Igitur bona fides accipientis parum refert. Fauet etiam alia doctrina eiusdem Diui Thom. communiter recepta, & quidem verissima, de qua supra meminimus, dum dist. art. 6. ad 4. tenuit, hunc, qui beneficium habuit ex simonia, ab alio, eo inficio commissæ, teneri etiam ante sententiam ad restitutionem, quia et si penæ legali locus non sit in foro conscientia ante iudicis exterioris condemnationem, cum tamen hæc acquisitio impediatur, non quidem in penam criminis, sed ex natura rei, ut ex eodem Thom. probauimus, consequitur restitutionem esse locum, etiam ante iudicis condemnationem seu declarationem: quod & sequitur Nauar. in manual. cap. 17. num. 23. in vers. non obstat tertio, ubi aliam reddit rationem, quam colligit ex utroque Thom. Medina & Soto, nempe, quod hoc acceptum fuit pro spiritualibus,

quæ nullam estimationem habent, quia et gratis necessario dari debent, & quamuis secundum Couarruiam ubi supra, dist. num. 8. versic. non melius, frequentiori Doctore sententia receptum sit, quod collatio beneficii simoniace facta, non ex natura ipsa conventionis, sed in penam criminis nulla sit: quasi voluntas accesserit conferentis, qui beneficium Ecclesiasticum dare potuit, tamen hæc datio, admistam habeat iniquitatem, ob præsentam estimationem spiritualis ad temporale: quod maxime refragatur verbis S. Thomæ prædictis, nihilominus verior & tenenda est sententia ipsius Diui Thomæ, quia conferens, cuius voluntas accessit collatione beneficii simoniace facta, minime sic; id est, per simoniam, sed gratis beneficium Ecclesiasticum dare potuit, ut probauimus supra.

Supereft et ut ad iura Pontificia supra pro priori parte adducta respondeamus. Et quidem ipsa referenda sunt ad reuocationem facti, quæ potius declaratio quædam est, quam reuocatio iuris, ut tandem iudex pronuntiet, esse collationem, quatenus ita facta est, reuocandam esse & reuocari, ac debeat ab initio nullam fuisse: Sapientissime enim hæc declarationes apud iura Pontificia nouæ quædam reuocationes appellantur: ita respondet Couarruias ubi supra, num. 8. versic. igitur Pontificia decisiones, &c. Fortassis igitur secundum ipsum iura humana hunc habere poterunt sensum, ut collatio beneficii facta per simoniam ignorantem, sit ex propria vi & natura nulla, quamuis statim huic ignorantem per iura humana noua fiat, & à labe simoniæ immunis collatio ad tempus vsque scientia & malæ fidei, atque ad effectum, ut percipere valeat eiusdem beneficii fructus, eosque absque fraude consumere: Hæc, ut prædiximus, ante nouam extraxit. Pij V. recte procedunt, post eam vero secus, etiam in eo, qui per se simoniam commisit, ut infra dicemus etiam in simonibus quest.

Verum illa et questio se offert nobis hic discutienda; An simoniæ mentalis possit tunc conscientia retinere quicquid simoniace acquisiuit, vel teneatur ad eius restitutionem? Verbi gratia, de illo, qui præbendam suscepit, si citra pactum crediderit, se eandem per simoniam recipere, videlicet, vel quia collatorem ipse pretij affectum arbitrat eandem ei contulisse, vel quia munera promiserat praua intentione, quæ etiam eandem intentione receperat, utrum teneatur resignare præbendam, & pariter Prælati, quicquid ea mente receperat, restituere. Et ut res planior fiat, sciendum est, simoniam mentalem duplicem esse, alteram, quæ neque peruenit ad conuentionem, neque ad dationem, & de hac nemo dubitat non esse locum restitutioni in ea, quandoquidem nihil datum vel acceptum fuit, licet de prauo animo penitentiam huiusmodi simoniæ agere debeat, Alteram, quæ licet mente concepta, peruenit tamen ad dationem citra omnem conuentionem, quarum utraque est peccatum mortale, ut præmissimus: & de hac vltima est nostra questio, an obliget ad restitutionem. Et imprimis pro parte affirmatiua, quod obliget ad restitutionem, illud fortissimum & pene indisolubile argumentum fringere videtur, nempe, quod vltima mentalis tantum, et quæ huic simoniæ mentali simillima videtur, obligat ad restitutionem, ut in capite consuluimus, ubi communis, de usur. & communis in capite final. de simonia est communis doctrina secundum Syluestrum in summa, verb. usura, numero 20. refert plurimos eam sequutos, atque communem esse professus Petrus à Nauarra libro 3. de restitutione cap. 2. numero 209. cum sequentibus, quamuis ipse contrarium probet: late per Nauarra, in cap. 1. 14. questione tertia id quod omnes fatentur: Ergo

Ergo idem dicendum est in simoniaco mentali, nempe, ut ad restitutionem teneatur: quod probatur, quia qui mutuum dat, propterea tenetur vsuras restituere, quod gratis mutuate debeat, iuxta illud, Mutuum dantes, nihil inde sperantes, &c. Prælati autem iure diuino eodem pacto spiritualia conferre debent, quia dispensator est, non dominus, iuxta illud: Gratis acceptis, gratis date. Quo fit ut restitutio ex utraque parte hæctenus sit de iure diuino, quod in tali diuina prohibitionem vendendi & emendi fundatur, sicque iure diuino est impedita tam translatio rei spiritualis pretio recepta, quam dominium eiusdem pretij: Ergo eodem iure est in simonia restitutio iusta, ut maxima probabilitate pollet: & ita antiqui semper crediderunt, ut cum Soto prædiximus contra Caietanum & Syluestrum. Si igitur iure diuino est iusta restitutio in simonia, tunc Ecclesia nullatenus facere potuit, ut simoniæ mentalis, pura credens aliquid sibi datum in pretium, dominium acquireret: licet secus foret, si translatio eiusdem domini solo iure Ecclesiastico esset impedita, ut Caietanus in summa, verb. simonia, & cum eo communis existimat: Potuit siquidem Ecclesia illud impedire interueniente pacto: permittere autem, ubi nullum intercederet, quia et si spiritualia iubentur gratis dari & recipi, nihilominus ex sua natura sunt pretio estimabilia: Quare qui pretium sua sponte pro illis conferret, peccaret quidem contra diuinam prohibitionem, & nihilominus dominium transferret, nisi, ubi translationem eius Ecclesia impediret: attamen probabilissimum esse contrarium antiqui existimauerunt, ut prædiximus, nempe, quod iure diuino in simonia fuerit impedita domini translatio utriusque, ac prout restitutio iusta: simoniæ igitur mentalis ad restitutionem tenebatur, sicut vsurarius mentalis. Quod si obiciatur, non ob id vsurarium teneri ad restitutionem, quod mutuum gratis fieri debeat, sed quia scorsum vltimum pecuniæ vendat, qui nullus per se est pretij: Idem de re spirituali conuincitur, nam neque hæc quidem, ut omnes fatentur, est pecuniæ estimabilis: quia licet natura sua sit estimabilis, saltem vbi præbenda vel sacerdotium est fructiferum, nihilominus tamen hæc vendibilia non sunt, quia prælati Ecclesiastici sunt meriti dispensatores rerum domini sui, qui gratis id facere cunctis iustis, nec tanquam dispensatores dominium pretij acquirunt, & multo minus accipientis sacerdotium vel præbendam per simoniam.

33 Vltetius hæc et pars comprobatur ex regula illa generalis, quæ habet: Quod quando tam dare, quam accipere aliquid tempore, est iniustum, non potest sic acquisitum retineri cum bona conscientia, ut docet S. Thomas 2. 2. quest. 32. art. 7. in conclusione, & in responsione ad questionem, & ibi Caietanus in princip. art. idem Caietan. questione 100. art. 6. in princip. & ceteri communiter Theologi. Sed id, quod acquiritur ex mente simoniæ, est iniustum atque illicitum utriusque; Ergo cum bona conscientia retineri non potest.

Et in terminis per prædicta & alia (quæ omitto) hanc primam partem probatur Ioan. Maior. in 4. distinctione 15. quest. 1. artic. 7. Adrianus quodlibet. 9. Henricus quodlibet. 6. quest. 26. Ioan. à Medina in suo cod. de restit. cap. de usur. restit. §. in 2. versic. iam ad rationes, fol. 148. column. 2. & late Dominicus à Soto lib. 9. de iustit. & iur. quest. 8. art. 1. ad sextum vsque in finem, dicens, quod quousque cum, vel Ecclesia, vel sapientes aliud docuerint, ipse sibi aliud persuadere nequit, & respondet ad Sanctum Thomam dicta questione centesima articuli. sext. ad sextum, tenentem con-

trarium, loqui nempe in illo simoniaco mentali, qui intendit pretio dare aut accipere rem spiritualem, vere tamen, non dat, & sic in prima specie simoniæ mentalis, quam prædiximus, in qua nihil datum vel acceptum fuit, & prout in ea omnes consentiunt restitutioni minime locum esse, quia nihil est quod restituatur possit. Eandem sententiam tenet etiam Frater Bartholomæus à Medina in sua instructione confess. lib. 2. capit. 14. §. 21. & tenentes hanc opinionem respondent ad textum in capitul. final. de simon. incipienti, mandato, quo communis contraria sententia expresse probata videtur, nempe, ut per Maiorem ubi supra, & per Adrianum ubi supra, cuius intellectum refert & sequitur Soto ubi supra, nempe, quod illic Summus Pontifex non decreuit, et de simonia mentali non esse necessariam resignationem spiritualium aut temporalium restitutionem, sed imo contrarium docet, si recte textus legatur, non veto prout communis facit, præmissa vera facti specie huiusmodi: Quodam dato pretio praua intentio, absque pacto tamen, recepti fuerunt ad religionem, & forsitan dederant monasterio aliquam præbendam, & insuper aliquod temporale, postea vero compulsi Romanam miserunt, ut cum illis fieret dispensatio. Papa misit mandatum, ut eadem fieret: Abbas autem dubitauit postea de extensione mandati quoad duo: primo, utrum extenderetur facultas dispensandi vsque ad Abbates, ut ipse posset cum illis dispensare, secundo, utrum extenderetur ad dispensandum super resignationibus, ne ex alterutra parte fierent, ut scilicet conuenus resignare non teneretur, sed omnia posset retinere, qua monachi contulerant. Ad utrumque respondet Summus Pontifex affirmatiue, ita dicens: Mandato vestro recepto, ut cum monachis, qui per simoniam, dato aliquo (scilicet muneribus, tam temporalibus, quam spiritualibus) locum in monasterio sum adepti secundum constitutionem generalis Concilij (videlicet Constantiensis, ut in cap. quoniam, eodem titulo de simonia) & infra consultationi vae breuiter respondentes, dicimus Mandatum Apostolicum (id est, mandatum dispensandi) ad Abbates extendi (ut scilicet ipsi valeant dispensare) & ad resignationes spiritualium & temporalium: Itaque verbum, extendi, factum in hoc, quod sequitur, ut sic debeamus legere: Extendi ad Abbates, ut ipsi possint dispensare, & ad resignationes, tam temporalium, quam spiritualium, si modo nullum interuenit pactum, nempe, ut Abbas possit dispensare, ne resignatio, tam temporalium, quam spiritualium, qua alias necessaria erat, fiat: At enim Papa, quod in illo casu, id est, facta dispensatione, delinquentibus sufficit per solam penitentiam suo satisfacere Creatori: Ergo non excludit, quin dispensatione non præcedente ex natura simoniæ faciendi esset illic, tam resignatio spiritualium, quam restitutio temporalium; Quandoquidem dispensatio fuit necessaria: Itaque hi auctores alio modo legunt illum textum, quam litera communis & vulgata editio habet, delendo notam rubeam quæ paragraphum & diuisionem significat, postquam post verbum extendi, & ante illa verba, Et ad resignationes, &c.

His tamen et omnibus non obstantibus, sententia S. Thomæ quest. 100. art. 6. ad 6. & communis omnium prope Theologorum ac Canonistarum est in contrarium, imo, quod indistinctè datum vel acquisitum ex simonia mentali, nullo pacto, tacite neque expresse, intercedente, non sit in iudicio Ecclesiæ, nec in animæ interiori restituendum, nec beneficium sic receptum resignandum, ex textu expresse in dist. cap. final. de simonia, in secunda parte, ubi ad literam sic dicitur, loquendo in simonia mentali. Et ad resignationes spiritualium & temporalium, quæ nullo pacto, sed affectu animi præcedente utriusque taliter

acquiruntur: In quo casu delinquentes sufficit per
 solam penitentiam suo satisfacere Creatori, eos pro
 simonia huiusmodi non teneri: idem probat l. 5. ver-
 ficulo. *Pero si scilicet decimo septimo, partia prima, ubi*
dicunt, Pero si alguno diese don, o presente, quier fuisse
grande, o pequeño, con intencion de ganar por el cosa
espiritual, o si el que lo recibiese, la diese por razon de
aqueel servicio, qualquiera de los que lo sacen en esta ma-
nera, caen en pecado de simonia de voluntad, porque no
sue fecho en ella pleyo ninguno: e porende el que reci-
biese beneficio, o orden, en esta manera, o otra cosa espi-
ritual, quedela retener, e non ha porque la renunciar, so-
lamente que haya penitencia del yerro que fizo, porque
lagano assi, & ibi Gregorius in glossa, Simonia de volun-
tad, hoc tenet allegans dict. capit. final. de simonia,
 36 qui textus non solum loquitur in simonia, quia pro-
 hibita, & sic in simonia, quae est de iure positio
 (prout in ea tantum, non vero in prohibita quia si-
 monia, & sic in simonia prohibita iure diuino voluit
 Hostiensis in *summa de simonia, numero primo, & Hen-*
ricus de Gandau. quodlib. sexto, questione vigesima sex-
ta, & summa Angel. verbo simonia, numero septimo, in
principio.) sed etiam in simonia contra ius diuinum, vt
 constat ex eo textu, dum loquitur in simonia quae
 committitur pro religionis statu & admissione ad reli-
 gionem, pro quo usurpatur locus in monasterio, de
 quo ibi: Constat autem diuino iure prohibitum esse,
 vt spiritualis religionis status vendatur, cum sit spi-
 ritualis status a Christo constitutus, vt patet ibi: *Si*
vis perfectus esse, vade & vende, &c. & praeterea statim
 in d. cap. final. subtextitur mentio resignationis spiri-
 tualium; Quare ibi proculdubio de simonia, quae est
 contra ius diuinum, sermo habetur: & ita merito
 Hostiensis & sequaces contrarium tenentes impro-
 bant Caietan. super Thom. d. quaest. 100. art. 6. ver-
 sic. ad hoc dubium, ibi: *Mibi videtur, & Syluester in*
summa verb. simonia, num. 20. cum Ioanne Andrea &
Panormitano, quos refert: & praeterea idem probant
Soto ubi supra, ad sextum, in versu. vnde Hostiensis,
& Nauar. in Manual. Latin. cap. 23. num. 102. versu-
culo quinto, ibi: Tum quia illud caput, &c. & pro hac
parte videtur multum aliter d. l. Regia, ibi: E po-
rende el que recibiese beneficio, o orden en esta manera,
o otra cosa espiritual, quedala retener, &c.
 37 Similiter etiam textus ille in dict. cap. final. de simo-
 nia, in 2. parte, procedit, nedum quoad forum Ecclesiae
 exterius, & quoad eius penam, sed etiam quoad for-
 um conscientiae, vt patet ibi, in quo casu delinquentibus
 sufficit per solam penitentiam suo satisfacere Creatori. Si
 ergo sufficit Creatori per solam penitentiam in simo-
 nia mentali satisfacere, non tenetur ad aliud in foro
 conscientiae, vt Deo satisficiat, puta ad resignationem
 vel restitutionem: Non igitur tenentur mentales si-
 moniaci ex naturali & diuino iure, nisi ad peniten-
 tiam, quia peccant mortaliter & sunt in statu damna-
 tionis aeternae, quamdiu perseverant in tali malo ani-
 mo, sed non tenentur ad resignandum aut restituendum
 aliter accepta per praedicta, vt optime explicat ac
 resoluit contra alios Caietan. vt supra, in versu. alij
 dicunt, ibi Sed hac responsio, dicens, quod sic commu-
 niter seruati videtur, & est communis secundum De-
 cium in cap. ex parte, el. 1. num. 6. de officio delegat. licet
 ipse velit ibi contrarium: sed communem sequitur
 Nauarrus ubi supra, versu. procedit etiam, contra Ioann.
 a Medina, ubi supra, quem ibi increpat, & ampli-
 at textum etiam aliis modis. Probatur igitur man-
 nifeste in illo text. praefata opinio communis, quam
 fundamus, nihil addendo vel delendo, sed stando eius
 litterae communi cum sua nota rubra, quae paragra-
 phum & diuisionem significat, & semper adhibita fuit,

maxima namque esset audacia aliud dicere. Secundo
 pro communi opinione Theologorum & Canonista-
 rum, de qua principaliter agimus, est etiam text. in
 capitul. sua nos, de simonia, in versu. si vero pure, ac
 sine pacto vel conditione qualibet offeratur: Huiusmodi
 receptio fieri poterit absque scrupulo simoniaca prauitatis,
 & postea ibi: *Quia nobis datum est de manifestis tantum-*
modo indicare: Quem textum simul cum dict. cap. fin.
de simonia, ad hoc allegauit Decius in dict. cap. ex par-
te, el. 1. num. 5. & Syluester in summa, verbo simonia, n. 5.
 Quibus sit, vt communem praedictam sententiam
 ex text. in dict. cap. fin. sic sane cum intelligentes vt-
 que in hodiernum diem probauerint semper glossa, &
 fere omnes Doctores Canonistae, ac Theologi, vt asse-
 rit & latissime probat & defendit, respondens funda-
 mentis contrariis D. Nauar. in commentariis dict. cap.
 fin. num. 12. & sequentibus de simonia, & iterum in dict.
 Manuali cap. 23. num. 102. Eandem sequutus est la-
 re probans Caietan. ubi supra, dicens, quod sic com-
 munitur seruati videtur. Communem etiam eam fate-
 tur Soto ubi supra, licet contra eam teneat, & sequuntur
 praeterea omnes Summistae verbo, simonia, ubi An-
 gel. de Claual. eodem verb. 7. in princ. testatur commu-
 nem, & alij plurimi auctores, quos omnes referre
 laboriosum potius esset, quam necessarium; Siqui-
 dem in confesso est, omnium hanc esse receptissimam
 sententiam, paucissimis demptis, atque (vt existimo)
 verissima & tenenda ex praedictis, quam latissime se-
 quitur, probat ac defendit Petrus a Nauar. lib. 2. de re-
 stitutions, cap. 2. num. 392. cum seqq. & probata est d.
 l. partitae, cuius legis conditores sequuti sunt com-
 munitem praed. intellectum d. cap. final. de simon. in-
 telligentes, cum esse proculdubio verissimum ac com-
 munem, expressamque mentem ac decisionem Eccle-
 siae: Minime igitur sunt mandata, quae certam inter-
 pretationem habuerunt, vt in l. minime, cum similit. ff.
 de legibus. Supraest modo, vt res in tranquilla quiete
 remaneat, vt respondeamus fundamentis contrariis
 opinionis, & praecipue ad primum (quod omnes ma-
 xime torquet, vt opte difficillimum, nempe de vsu-
 rario mentali, qui ad restitutionem tenetur) plures
 enim assignantur à Doctoribus rationes differentiae
 inter usurarium mentalem & simoniacum mentalem,
 quare ille tenetur ad restitutionem, hic vero minime,
 quae quidem non satisfaciunt. Vnde Abbas in d. cap. 38
 inquit, non esse idoneas ante ipsum redditas, nec
 approbat, quas ipse reddit, & merito, quia vltima,
 quae sibi praestantior ceteris videtur, dum habet, text.
 illum loqui de illo, qui non dat, vel facit tempora-
 rium principaliter pro spirituali, sed minus principa-
 liter & secundario pro spirituali, vera quidem non est,
 siquidem agit textus ille de simonia, quae est pecca-
 tum mortale, vt praediximus, quale non est facere ali-
 quid minus principaliter, & secundario pro spirituali,
 vt per Nauar. d. cap. 23. num. 101. & 102. versu. quin-
 to, & inquit Ioannes Andreas ibi, quod ratio iusta
 illius decisionis ab auctore petenda erit, & nihilomi-
 nus quandam differentiae rationem assignat, quam im-
 probat Soto ubi supra, ad sextum, in versu. Ioan. Andrea:
 sed & summa Angeli ubi supra, inquit, quod rationes
 differentiae assignatae à Doctoribus in proposito, sunt
 efficaes, & solum ita esse, quia ius declarauit, sed non
 bene dicit, quia iura non declarant sine ratione, cum
 subalternentur Philosophiae naturalis, secundum Syl-
 uest. ubi supra, num. 20. qui aliam rationem assignat,
 nempe, quod ea, quae restituenda sunt ratione simoniae,
 non sunt restituenda necessario vigore naturalis aut
 diuini iuris, sed de consilio solum, vt ibi probare nititur,
 addens, quod si aliqua obligatio restituendi est, procedit
 à lege humana, quae mentalem simoniacum non obli-
 gat

gat ad restituendum, sed tantum conuentionalem:
 Hac autem ratio non est omnino vera aut saltem fir-
 ma, & inconcussa, vt vidimus supra.
 Ego vero duas rationes differentiae, quae ceteris
 omnibus vtgentiores videntur, referam. Prima est Cai-
 etan. ubi supra, quia scilicet mutuarius non animo
 donandi sponte, nec voluntarie, sed iniustus, necessi-
 tate pressus ad redimendam vexationem, vlturas men-
 tales soluit: Est enim ibi voluntarium mistum inuolun-
 tario, vt patet ex 3. Ethicorum, & ideo eas recipiens ten-
 netur ad restitutionem: Quod autem datur simoniaco
 mentali, datur voluntarie, datur enim animo emendi-
 vel vendendi. Constat namque, quod tam emere, quam
 vendere, sunt contractus voluntarii absque inuolun-
 tario misto, vt patet ex 5. Ethicorum, & sic tota di-
 uerfitatis ratio est inter voluntarium, & inuolunta-
 rium, Nec obstat, quod aduerfus hanc Caietani ratio-
 nem replicat Soto ubi supra, dicens, quod ita iniustus
 simoniacus videtur conferre pretium, sicut vsurarius
 mallet siquidem ille gratis spiritualia accipere, vt iure
 diuino atteret tenebatur gratis conferre, quam alio
 quo pretio vel munere temporalia à se praestito: quia
 respondet Caietan. & Nauar. quos sequitur Petrus à
 Nauarra ubi supra, num. 102. cum seqq. quod ad hoc, vt
 consensus dantis impediat restitutionem, non sufficit
 quod mallet habere gratis quam pretio, quoniam alio-
 qui etiam omnis venditor tenebatur restituere pretium
 ementi, vt ibi alius probant. Alia ratio est eiusdem
 Nauarri quam efficaciorum supra dictis existimat ipse,
 nempe, quod vsura bene soluitur, & male recipitur;
 Nam vsuram soluere, non est peccatum, cap. debitorum,
 de iur. iur. recipere autem sic, c. quoniam, de vsur.
 & qui male recipit ab eo, qui bene dat, tenetur id
 restituere danti, cap. non sane, cum glossa, 14. quaest. 5. At
 qui per simoniam mentalem accipit ab eo, qui male
 dat, bene suscipit, ob ignorantiam male intentionis,
 aut saltem accipit à male dante, & consequenter nemi-
 ni tenetur illud restituere, maxime, si praestitit id, pro-
 pter quod tantum est. Adhuc tamen obici potest huius
 rationi, quod vsuras soluitur tunc licet, & debitor te-
 netur, cum iuravit eas soluere, fecus alias, vt in d. cap.
 debitorum, cum ibi notatur.
 39 Praeterea non semper licet cuiquam sub vsuris
 mutuum accipere: In hoc enim seruanda est huiusmodi
 communis omnium distinctio: Inducere aliquem
 ad mutuandum sub vsuris non licet, quia cooperaretur
 peccato alterius: accipere tamen mutuum sub vsuris
 ad propriam necessitatem subueniendam, vel ob aliam
 iustam causam, ab eo, qui paratus est hoc facere, licitum
 est; Haec est aurea doctrina Sancti Thomae com-
 muniter recepti, tam à suis quam à nostris, in 2. 2.
 quaest. 78. articulo 4. Inducere enim quempiam ad ma-
 lum nemini licet, praecipuum enim genus cooperandi
 ad malum, est ad illud mouere & excitare: Cum
 ergo fuerit malum sit, minime tale propositum, quod
 ipse non habet, conuicere, potest: vt tamen peccato
 alterius in bonum, nihil abiurdi habet; Nam & Deo
 hoc est in vsu: vitium enim peccato nostro in bonum,
 vt in exemplis de quibus per infra citandos qui praed.
 doctrinam Diui Thomae, & sequuntur, & optime ex-
 plicant, nempe Caietan. in proprio loco: idem Caietan.
 lib. 17. respon. 14. responso. & in summa verb. vsura,
 Syluest. eodem verbo, el. 7. num. 1. Armill. aur. in eodem
 verb. num. 38. Domin. à Soto lib. 6. de iustitia & iur.
 quaest. 1. artic. 5. Nauar. in Manual. Latin. cap. 17. n. 162.
 & 263. glo. fin. & DD. in cap. debitorum, & praecipue
 Felin. ibi num. 6. & 7. plures Doctores citans de iur. iur.
 DD. omnes in cap. super eo. de vsur. D. Couar. in cap.
 quomuis pactum, de pact. in 6. in 1. part. releat. §. 1. num.
 10. versu. qui petit, latissime Michael à Palatio in

sua praxi Theologica, de contract. & restit. lib. 4. cap. 10.
 per totum, Anton. à Cordub. in sua summa de casus de
 conciencia, quaest. 5. in §. corollar. & Thelausus Christi-
 ana Relig. cap. 67. n. 29. Imo, vt constat ex plerisque su-
 pra dictorum, non solum non licet inducere ad mu-
 tuandum sub vsuris illum, qui non est paratus hoc fa-
 cere, sed etiam eum, qui ad hoc est paratus, vt colligitur
 ex Diuo Thom. ubi supra in conclusio. dum generaliter
 dicit, non licere quenquam ad mutuandum sub vsu-
 ris inducere: Quomuis enim accipere ad vsuram licitum
 sit, non tamen petere, vt sibi ad vsuram detur,
 quia est peccatum, quod aliquid, quod alius sine peccato
 facere non potest: quod numquam licet, & sic inducere eum
 ad peccandum, quantumcumque paratissimum, vt in
 specie docent Caietan. ubi supra, & Florent. in sua sum-
 ma in 2. part. tit. 1. cap. 9. §. 4. & Nauar. ubi supra, d. n. 162.
 & Palatio d. cap. 10. in versu. vnde non est clarus in
 versu. porro autem, ubi cum Caietano probat, nefas
 semper esse, inducere aliquem ad vsuras, vel quodvis
 peccatum, etiam paratissimum ad peccandum: vnde
 nefas, secundum eum, erit dicere vsurario, vel sedem
 ad mensam foenebrem; Da mihi mutuum sub vsura, quia
 istud est inducere eum ad vsuram, & idem in reliquis.
 Sic vt videmus, vetius ac receptius esse, non posse
 quem sine peccato, vt alterius maleficio ad tollendum
 malum ab alio, vel à se, licet ille maleficus paratus sit
 illud exercere, quia petitio illa & vsus huius opere, est
 directe consensus in peccatum, quia per illud mal. fi-
 cium, tolli malum non potest, aliter, quam cum pecca-
 to mortali: Quisquis enim ab alio petit, vt faciat id,
 quod sine peccato facere non potest, peccat, quia sic
 petens consentit iniquitati alterius, inducendo illum
 ad peccatum: Etenim est ille paratus esse, non tam
 hoc particulare maleficio fuisse operatur, licet ille
 petiuerit, vt recte cum Syluestro & aliis deducit ac
 probat D. Couar. ubi supra, num. 10. in princ. Ita in propo-
 sito dicendum est, vt non liceat, etiam paratissimum,
 ad vsuras mutuare, eum ad hoc inducere, quia indu-
 cens per hoc consentit eius peccato: Quandoquidem
 hoc ipse creditor sine peccato facere non potest: acci-
 pere autem ab huiusmodi homine sic parato mutuum
 sub vsuris, cum non inducendo, bene licet, secundum
 doctrinam S. Thomae, & communem ubi supra, & ita
 sunt intelligendi ac interpretandi & supplendi; si qui
 sunt, auctores, qui incaute aliquid dixerint, nempe, posse
 peti mutuum sub vsuris ab eo, qui paratus est ad mu-
 tuandum sub eis: Inducere enim eum, vel ab eo petere
 sub vsuris, minime licet, quia cooperaretur pecca-
 to ipsius, vt est praedictum: sed petere simpliciter ab
 eo mutuum debet: quod si ille renuat sine vsuris da-
 re, tunc licebit sub vsuris accipere, vt inquit D. Th.
 & communiter omnes eum sequuti, & nominatim
 Caietan. & ceteri, praecipue Cordub. ubi supra.
 Ab illo etiam, qui non est paratus dare sub vsu-
 ris, licet postquam petere mutuum simpliciter: quod si
 ille nolit gratis mutuare, sed sub vsuris, postquam absque
 peccato mortali ab eo accipere sub vsuris, nisi ob
 finem mortalem accipiam, & etiam absque peccato
 veniali, si ob iustam causam accipiam, malis fecus, quia
 peccato mortaliter aut venialiter, iuxta qualitatem
 causa, vel finem, ob quem accipio, veluti si ad luxum,
 vel ob vanitatem & ludos veniales; aut vt eius nego-
 tiatione diuitias accumulem, vt constat ex praedictis;
 qui est in specie hominis non parati sub vsuris mu-
 tuare minime loquantur, eadem tamen ratio & for-
 tior est in hoc, quod in illo praeterquam quod genera-
 liter loquuntur: Imò & Nauar. ubi supra, in vtroque
 loqui videtur: Licet enim in vtroque casu petit quis
 rem, quae non solum sine peccato, sed & cum merito
 fieri potest: Si autem vsurarius non vult dare mutuum
 Q q 2 sine

sine vlura, culpa est ipsius, non autem petentis, qui petit ab altero; quod ille, si vellet, sine peccato & cum merito facere posset: Quae ratio aequae militat in 43 non parato, sicut in parato hoc facere: Est tamen casus, in quo licitum est inducere alterum ad mutandum sub vluris; nempe, quando quis est constitutus in extrema necessitate, poterit enim tunc inducere ad mutandum sub vluris eum, qui sine illis mutare non vult, iuxta Innocent. receptum in c. super eo, de vsur. secundum Nauar. vbi supra, num. 263. quia hoc non est proximum ad peccatum inducere, sed consolare, vt minus peccet, hoc est potius peccatum vlurae, quam si homicidium committat, quod licitum est, vt in cap. si quod verum, §. 2. sequuntur Angel. Syluest. & Caiet.

44 eoque referens Nauar. d. num. 263. Idem tamen in consuetudine & inducitur alium ad minus malum ad maius uitandum; quod certissime alias perpetrandum esset, recte probauit Caietan. & Soto atque Palacios vbi supra, in versio. argumentum autem: & Magister Aragon. in diu. Thom. 2. 2. quae. 78. art. 4. pag. 711. col. 1. quia qui consulit minus malum, ne deterius contingat, non facit malum, sed bonum, videlicet hominem iam paratum ad maius malum, inducere ad minus malum, qui nulla ratione alias poterat a suo malo auocari; Qui enim cum sic auocatur, non consentit in malum minus, neque vult illud, verum collatione maioris arcendi mali, bonum putat, inducere alium ad minus malum.

45 Denique tamen text. in d. cap. final. de simon. in 2. part. loquitur & procedit de qualitate ab vtraque parte per simoniam mentalem, vt patet, ibi: Vtriusque taliter accipitur: Id quod fatetur Nauar. vbi supra d. n. 102. versio. quinto, ibi: Tum, quia aperte agit, Ergo male datur, & male accipitur: Quicquid contrarium nouiter & minus bene tentauerit tenet Magister Aragon in 2. 2. 9. 100. pag. 1734. cum sequent. versio. quod mihi nempe, in simonia mentali pretium restituendum esse, non vero beneficium resignandum: quod est contra d. text. & contra communem Doctorum sententiam, cui tripliciter, sed nulliter, ipse ibi nititur respondere.

Vnde melius fugit difficultatem (si vera loqueretur) Petrus à Nauar. lib. 3. de resit. cap. 2. num. 216. cum sequentibus, sustinendo & probando contra communem, cum aliquibus, quos refert, dicens sibi verissimam videri oppositam sententiam, nempe, quod vlurarius mentalis non teneatur ad restitutionem, & ibi nititur respondere ad cap. consilium, de vsur. sed reuera ille text. recte probat communem sententiam, veriorque illa est, praeterquam quod receptissima sit vnde esset temerarium ab ea discedere in iudicando & consulendo.

Nihilominus tamen, quamuis haec ita se habeant, & nulla concludens ac peremptoria ratio differentiae assignetur in hoc inter vlurarium mentalem & simoniacum huiusmodi, essentiae humiliter debemus declarationi Summi Pontificis, licet rationem, qua ille motus fuerit non attingamus: argumento text. in cap. ego solus, §. 9. distinct. credentes, non defuisse illi rationem sufficientem ita declarandi, tamen ipsa nobis adhuc non innotescat, vt fatetur: Hoc tamen nihil impedit, quin communis sententia probata sit; Quandoquidem ipsa expressè ad literam approbatur in d. cap. fin. in 2. part. de simon. qui text. cum hoc disponat in simoniacis mentali, & text. in dist. cap. consilium, cum communi, de vsur. aliud in vlurario mentali, quilibet horum textuum in suo casu absque dubio seruandus erit, quandoquidem diuersus est vnus ab alio, licet rationem differentiae sufficientem non expresserint.

46 Sed ne tamen videamur in hoc omnino deficere, excogitabam ego minimus scriptorum, an posset haec ratio differentiae inter praedicta iura assignari, trahendo rem à suis principis, & sic considerando originem prohibitionis vlurae & simoniae, ita vt ex modo & verbis prohibitionis colligamus rationem diuersitatis, nempe, quod vlura in mutuo iure diuino, non solum conuentionalis, sed etiam mentalis est prohibita, vt patet Luca 6. Mutuum dantes, nihil inde sperantes: Non itaque licet pro mutuo aliquid etiam mente sperare: Vlura tamen mentalis est, qua mutuum speratur, & postea realiter obtinetur, vt colligitur ex Ioan. à Medina in suo cod. de resit. in questione de vsur. resit. §. in secundo, in princ. & ex Thelaur. Christian. relig. cap. 67. num. 23. & 24. & ex ceteris omnibus hac de re agentibus: Vnde merito, vt si contra fiat, hoc est, corrupta mente mutuetur, aliquid inde sperando, & postea illud recipiatur, sit restituendum in animae iudicio, quia contra praecipuum diuinum id fit, manifestè Ecclesia verba Euangelij relata interpretatur in cap. consilium, de vsur. dicens: Consilium nos tua deuotio, an ille in iudicio animarum quasi vsurarius debeat iudicari, qui non alius mutuo traditurus, eo propositi mutuum pecuniam creditit, vt licet omni conuentione cessante, plus tamen forte recipiat, &c. Verum quia quid in his casibus tenendum sit, ex Euangelio Lucae manifestè cognoscitur, in quo dicitur: Date mutuum nihil inde sperantes; huiusmodi homines pro intentione lucri, quam habent (cum omnis superabundantia prohibeatur in lege) iudicandi sunt male agere, & ad ea, quae taliter sunt accepta, restituenda in animarum iudicio efficaciter inducendi.

At vero iuris diuini prohibitio simoniae non fit nominatim de spe aliquid temporale pro spirituali accipiendi, sed de actuali simonia expressa, vel signis inter partes intellecta, vt patet Matth. 10. vbi commemoratis donis spiritibus Dei, dicitur: Gratis accepistis, gratis date: Non itaque adiecit: Nihil inde sperantes; sicut in mutuo dictum est. Similiter nec id exprimitur in ceteris auctoritatibus noui & Veteris Testamenti, quibus Domin. à Soto lib. 9. de iust. & iur. quae. 5. art. 2. versio. hic primum omnium, & Alfonso à Castr. lib. 14. aduersus hereses, cap. simonia, per totum, probant simoniam spiritualium donorum iure diuino esse prohibitam: Merito igitur, vt quamuis pessima sit simonia mentalis, nihilominus tamen, cum expressè & in individuo non sit iure diuino inhibita, sicut vlura mentalis, quod Ecclesia declarauit in d. cap. fin. de simon. vt ipsa simonia mentalis ad restitutionem non obliget, sed sufficiat pro peccato Creatori per solam satisfacere poenitentiam.

Cetera, quae huic primo fundamento, de quo agimus adiecit de prohibitione translationis dominij eius, quod datur per simoniam, quod fit de iure naturali ac diuino, in super & restitutio iusta non obstant: Quoniam etsi absque controuersia id esset, quod diffitemur, quandoquidem, vt vidimus, est contra communem, adhuc communi sententiae non noceret; Siquidem procedunt in simonia expressa, hoc est, cum pacto tacito vel expreso, non vero in mentali tantum, tamen quae etsi vtroque iure sit prohibita sub poena peccati mortalis, nihilominus quoad restitutoriam in hoc differunt, quod in mentali iure diuino non inuenitur iusta, & iure positio expressè reperitur causata: cui iuri positio standum est, quando non reperitur expressum contrarium iuri diuino.

Ad secundum fundamentum pro contraria parte supra adductum ex Regul. S. Thom. respondemus: Quod datio vel acceptio potest esse illicita dupliciter. Vno modo secundum ipsam formam exterioris actus, quem significat, tam datio, quam acceptio, tamen cum actus dandi vel accipiendi ex sua exteriori forma est venditio, emptio & huiusmodi. Alio modo ex solo interiori affectu, puta, quia actus exterior secundum modum & formam exteriori habet rationem donationis gratuita, sed ex solo affectu interiori habet rationem venditionis. Regula igitur supra posita, cui nunc respondemus, intelligitur de datione & acceptance illicita primo modo, & non secundo; Quoniam primo modo datio & acceptio est per se illicita. Secundo autem modo est illicita per accidens, quia non ex modo & forma exteriori, sed ex adiuncta mala intentione. Idem igitur dicendum est in materia simoniae, vt responder Caiet. vbi supra, in versio. & ad primam.

Nec responsio Soti ad S. Thom. ad sextum, nempe, quod loquatur in simonia pure mentali sine traditione, aliquid praestat; Siquidem ex D. Thom. contraarium constat dum agit, quod huiusmodi mentalis simoniacus poena exteriori Ecclesiastica non puniatur, vt abrenuntiat teneatur: Ergo praesupponit manifestissime, traditionem esse factam, alias nullum adesset dubium. Quare secundum Petrum à Nauar. de resit. lib. 2. cap. 2. num. 400. ridendum videtur, intelligere D. Thomam, prout cum intelligit Soto: & Sotum in hoc etiam carpit Aragon. vbi supra, pag. 1134. versio. non est.

50 Non etiam tamen obest intellectus ac litera Adriani & Soti ad d. cap. final. de simon. assignatus; Is siquidem potius ex capite est, quam conformis literae communi illius textus; Quandoquidem iubent demi ac deleri, tum punctum, qui est ad finem verbi, Extendi, tum notam tubam, paragraphum ac diuisionem significan-tem, vt cum text. in suam sententiam trahant: quod haud licet, nec conuenit constructioni, & verò sensui d. text. vt inquit Nauar. vbi supra, praecipue, quia post illam notam rubeam huiusmodi & adest statim, Et cum litera E. magna, tanquam principium alterius sententiae: Ipsi verò praed. E. paruum faciunt, quasi praecedentium connexam, contra perpetuam consuetudinem Gregorij IX, hucusque seruata. Denique, quia secundum prauium eorum intellectum, verba; Eos pro simonia veniendi non teneri, non possunt, salua ratione rectae constructionis sustineri, quod nonnisi contra Sotum aduertit & probat Aragon. vbi supra, pag. 1134. Quare verius est legendus text. ille secundum communem literam, quam supra retulimus, vt aduertit & late dissert Petrus à Nauar. vbi supra d. lib. 2. de resit. cap. 2. num. 395. cum segg. Superest igitur ex omnibus supradictis satis probata ac defensata communis sententia tenenda, quae habet; simoniacum mentalem ad restitutionem minimè teneri in neutro foro, eorum, quae simpliciter absque pacto traduntur, corrupta tamen mente. Circa hoc tamen aduertendum erit, tamen esse simoniam mentalem, quando intentio principalis in mente est dandi vel accipiendi aliquid pro spiritualibus, id est, sine qua non fieret actio, quia tunc est simonia, & per eam admittitur peccatum mortale: secus verò si sit intentio secundaria, id est, sine qua actio fieret, quia tunc secundum omnes non est simonia, etiam coram Deo; Eo namque casu non datur temporale pro spirituali, vel è contra, quia remoto temporali, nihilominus daretur spirituale, vel è contra, vt testatur Syluester in summa, verb. simonia, num. 5. post alios Summistas contra summam Angelic. non tamen causa alicuius actionis eo solum dicitur principalis, quod non fieret actus, si illa non interuenisset, vt ex pluribus rectè probat Nauar. consil. 9. de simon. num. 3. Quo sit secundum ipsum ibi, num. 1. & 2. quod non esset simonia, resignare alicuius suum beneficium principaliter vt det alicui idoneo,

cum spe minus principaliter concepta quod erit ei gratus, sine qua non renuncietur: Causa igitur impulsua non inducit simoniam, licet alias id non fieret, vt per plura exempla probat Nauar. in Manual. cap. 23. num. 100. & sequitur idem consil. 10. num. 8. de simon. & latius consil. 13. per totum, de simon. vbi quod licet dare vel accipere aliquid temporale minus principaliter, & tanquam pro causa impulsua & excitata pro spiritualibus, etiam sine ea non fieret actus, dummodo ille fiat principaliter ob aliam quam illam.

Secundò tamen obseruandum erit, quod quantum ad 53 Ecclesiam & humanum iudicium, nullus contrahit simoniam quacunque voluntate, nisi aliquid superaddatur, vt in d. cap. tua nos, & in d. cap. fin. & in hoc intelligendum est pacto expreso vel tacito, quia quocunque modo innotescat, quod quis dederit vel acceperit temporale pro spirituali, est simoniacus, vt in c. & si quationes, de simonia, Syluest. vbi supra, d. n. 5. versio. quantum ad Ecclesiam, vbi quid considerandum sit, si dubitetur, utrum gratis, vel corrupta intentione datum sit: si vero sola voluntate & mente corruptio principaliter datum vel acceptum sit, tunc est verè simoniacus mentalis, ob quam peccatum mortale admittitur, non tamen obligatio est restituendi, per supradicta.

Rursus tamen obseruandum erit, quod licet antequam 53 alicui acquiratur ius in Episcopatu, vel quacunque dignitate, vel praebenda per electionem, vel provisionem seu collationem, simoniacum esset aduersarium obstaculo pecunia redimere: tamen postquam ius alicui acquisitum est, licet per pecuniam inulta impedimenta remouere, secundum S. Thom. 2. 2. quae. 100. art. 2. ad quintum, quem sequitur Dominicus à Soto lib. 9. de iust. & iur. quae. 6. art. 1. ad quintum, & verò sensui gratia: si aliqui obstarent, ne electus confirmatorem adiret, aut in possessionem mitteretur. Eadem bimebrem doctrinam D. Thom. sequutus est Syluester in summa verb. simonia, n. 3. & 13. & in secundo membro eam probauit Angel. in summa, verb. simonia, 2. num. 10. & vtrique id intelligit, quando dans certus est de iniustitia, quae sibi fit: secus si esset in dubio. Eandem doctrinam D. Thom. in eodem 2. membro, sequitur ad literam Magister Palat. lib. 2. de contrahibus & resit. cap. 7. versio. haec autem quae praediximus, pag. 146. & in vtroque Guid. Pap. decis. 1. ad fin. Petrus Rebuff. in praxi beneficiorum, tit. de simon. in resignatione adhib. num. 17. cum segg. dicens, quod non potest dari pecunia vel aliud temporale pro beneficio consequendo & acquirendo, etiam si daretur pro vexatione redimenda, vt in cap. ad aures, & in cap. Mathaeus, de simonia, cap. significasti, de electione. Pro iure autem quæritu tuendo & retinendo licet in sequentibus casibus. Primò, quando is, qui vult redimere vexationem, habet bonum ius & certum, secus si dubium: text. in cap. dilectus, el. 1. de simonia, cap. vllus, i. quae. 1. Abb. in cap. cum pridem, de pati. & Felin. in d. dilectus, l. 3. circa finem, versio. La sexta est, ibi: Quando aliqui clerigo se vrabaia su de rebo sibre su beneficio, e el da algema cosa porque le dozen estar en el en paz, tit. 17. par. 1. & certum ius habere dicitur, si à consultoribus ei consultum fuerit, ius suum esse praecipuum: sed in hoc videat vnusquique ne vilo modo habeat conscientiam laeam, vel dubiam, sed eam habeat cum sinceritate securam & tranquillam omnino, ne seipsum decipiat. Secundò, quando is, cum quo litigarem, esset persona valde potens, contra quam vix aut nunquam possem victoriam obtinere, secundum Pat. notm. & Felin. in d. dilectus, & Palat. vbi supra. Idem esse dicit Rebuff. vbi supra. si non esset potens in diuitiis, sed fauore, aut calumniarum plenus: tunc enim

licitum est redimere vexationem, etiam dando pecuniam vel recipiendo iuxta glossam in d. cap. dilectus, verb. accepit, ibi: Sed verius. Tertio, quando modicum daret, vt pote pro bullis, aut expensis factis in illis consequendis, aut pro collatione ab Ordinario facta, & tunc poterit etiam dari pecunia collationis. Quarto, pro possessione acquirenda, & pro iure meo tuendo, liceret etiam dare, & in casibus praemissis, vbi iniuste à potestate quis opprimeretur, & illam facile non posset consequi, secundum Innocentium in d. cap. ad aures, alioqui simpliciter esset permissum dare pro provisione beneficii sicut frans legi, quia nunquam daretur pro beneficio, sed pro possessione, & ideo tutius est hoc casu, cum quis vult redimere vexationem & dare pecuniam, vt hoc faciat cum beneplacito Papae, & sola signatura sufficiat, secundum ipsum Rebuffum. Imo requiritur interuentum auctoritatis Summi Pontificis in hoc casu, praesupponit Theaur. Christian. Relig. cap. 61. n. 20. ad quem locum se remittit cap. 61. etiam num. 20. Sed quod praediximus, quod antequam alicui acquiratur ius in Episcopatu, vel quacunque dignitate, vel praebenda, per electionem vel provisionem seu collationem, symoniacum esset, aduersantium obitacula pecunia redimere, & sic primum membrum doctrinae S. Thomae supra relatae limitat Dominicus à Soto d. lib. 9. de iustit. & iur. quest. 6. artic. 1. ad quintum, 54 quando quis ante electionem, ne dignitatem petere, te in carcerem obtruderet, aut electorum quemlibet, ne te eligeret, tunc enim pecunia possessa illam redimere iniuriam: secus vero si per ambitum & subordinationem te procuraret excludere: quod iterum probauit d. lib. 9. quest. 7. artic. 1. in vers. postrema denique dubitatio, dicens, quod cum quis per vim aut fraudem impeditur praebendam petere, vt si quis te vi detineret, ne ad competendum canonicatum pergeres: aut si timeres aliquem falsa de te sparsurum, vt tuam electionem impediret, licitum est hoc pretio redimere: Quandoquidem, quicunque idoneus tale habet quaesitum ius: secus si quis putaret praes aliis candidatis dignitate pollere, & ideo putaret iniuriam ab electoribus pati contra suum honorem, si non eligeretur, & ideo electoribus aut alij intercurtori pretium portigeret, quia hoc non licet, vt ibi per eum. Nam etsi quisque ius habeat petendi, non tamen patiens habet, vt eligatur, sed hoc debet manere in libero arbitrio eligentium. Caueat igitur prudentissimus quisque hoc sibi palliamentum praetexte, esset enim vera emptio spiritualis: nec polliceri licet pensionem super futuram praebendam, etiam si exprimeret de consensu Papae; Totum enim hoc esset temporali spirituale commune emere: secus in permutationibus & resignationibus. Possum siquidem ego promittere pensionem super beneficium, quod in meum fauorem resignas, secundum Soto vbi supra.

55 Secundum autem membrum doctrinae S. Thomae habens; Quod postquam ius alicui acquisitum est, licet per pecuniam iniusta impedimenta remouere, limitat idem Soto in 1. loco supra citato, respectu confirmationis debentis, quia si confirmationem renueret, non posse electus illi pro confirmatione pecuniam emoliri, quia ille non solum potest obesse, verum & prodesse: neque ab illo praeterea, qui te in possessionem misistis est, vexationem redimere licet; Nam possessio est aliquid spirituale, quod tu mercari videaris, quamuis de possessione non sit res adeo certa, sicut de confirmatione, secundum eundem Soto ibidem.

56 Illud tamen oportet in re hac scire; An ad hoc, vt liceat pecunia, vel aliquo alio temporali dano vexationem redimere pro iure quaesito tuendo, quando certum

est, illud competere, requiratur simul, quod quis sit in possessione beneficii vel praebenda; vel pro ea pacifice obtinenda possit vexatio redimi, cum solo bono à certo iure quaesito ad beneficium vel praebendam. Et quidem Diuus Thom. & ceteri supra citati, praeter Syluest. Guid. Pap. & Rebuff. nihil loquuntur de possessione, sed de iure quaesito, vt tunc liceat pecunia iniusta impedimenta remouere vexationemque redimere: Nihilominus tamen in praedictis verbis manifeste sentiunt, etsi id aperte non expriment, loqui, quando quis est in possessione beneficii, vel praebenda; Si quidem pro iure quaesito tuendo id permittitur: quod probat text. bene perpenus in d. cap. dilectus, et 1. cui ipsi innotantur, & praeterea aperit Syluest. verb. simonia, num. 3. & expresse supra dicta omnia ita intelligit Armilla aurea verb. simonia, num. 25. citans in id Diuum Thom. vbi supra, & iniquis ex eo, quod postquam est alicui acquisitum ius, & est in possessione licet dare pecuniam pro redimenda vexatione contra eum, qui iniuste vexat, secundum D. Thomam, vbi supra: secus si iuste vexatur, quia tunc non licet, secundum Abb. in d. cap. dilectus. Si autem habet ius, sed non est in possessione, non potest dare, siue iuste, siue iniuste sit expulsius; Nam; ad hoc, quod possit redimere vexationem, requiritur: Primo, quod sit acquisitum ius. Secundo, quod sit certus de acquisitione. Tertio, quod sit in possessione, secundum Summam Pisanam, & Angel. verb. simonia, 2. n. 10. & 11. & Guid. Papae vbi supra, & Theaur. Christian. Relig. d. c. 61. num. 20. & quod in hac specie requiritur ius quaesitum: etiam cum possessione, testatur communem in d. cap. dilectus, Nauar. d. cap. 25. num. 101. vers. octauo. Pro adipiscenda enim possessione rei spiritualis minime potest abique labe symoniae pecunia, vel quid aliud temporale dari, vt per supra dictos. Hoc si fallit primo, vbi iniuste qui à potestate opprimeretur, & possessionem facile non posset consequi, vt praediximus, ex Rebuff. in 4. casu & ante eum tenent in summa Angel. vbi supra dicit. num. 11. & Abb. in d. cap. dilectus, sequitur etiam Palatio vbi supra, quamuis Syluest. verb. simonia, num. 3. vers. sed ego credo, existimet semper esse simoniam, etiam si detineretur quis à tyranno, ne acciperet possessionem. Secundo praed. sententia procedit quoad forum exteriorem & praesumptionem simoniae, si nisi aliquid aliud eam tollat: sed non quoad forum conscientiae, quoad hoc enim non est vere simonia, si dans nihil intenderet emere, nec eius donationis causa principalis & immediata esset acquisitio iuris possessionis, licet illa sit causa, sine qua non daretur, sed alia, vel amicitiae concilianda, vel litium, vel aliorum scandalorum & damnorum, vitatio vt respondit Nauar. vbi supra.

Vltimo si in proposito aduertendum erit, quod licet dans pecuniam in casu praemisso pro vexatione redimenda, non peccet, is tamen qui sic recepit, peccat, & est symoniacus, & dictam pecuniam restitueret tenetur, secundum Hostien. in d. cap. dilectus, quem refert & sequitur Angel. de Claus. in summa verb. simonia, 2. num. 11. & Sylu. eod. verb. num. 3. Reb. vbi supra num. 23. vbi limitat, nisi putet, ius suum verum & bonum in pr. & postea iusto errore ductus componat, vt Dd. notant in cap. cum prid. de pat. Hac tamen Rebuff. limitatio vera nihil not videtur, quoniam cum praesupponamus in dante certum & bonum ius quaesitum simul cum possessione, quod accipiens in principio putaret ius suum verum & bonum, & postea errore ductus componat, nihil praestat nec iustam reddat acceptionem, praemaxime, cum reuera non habeat bonum ius nec possessionem: Ergo sicut hoc casu

casu dare non poterat temporale pro spirituali, vt habet communis sententia, ita nec recipi, cum sint correlatiua hae duo: Et litiganti non licet renuntiare liti super beneficio, cum pacto habendi aliquid temporale, etiam si illud recipiat nomine expensarum, quia renuntiare iuri spirituali, pro temporali simonia est, vt in d. c. cum pridem, de pat. & quia renuntiatio iuris spiritualis debet esse libera, vt tenet Summa Armill. aut. verb. simonia, num. 28. vbi quod iudex posset prouidere ex suo officio & bono pacis, vt vna pars daret alteri pro expensis factis & cederet liti, iuxta glossam in cap. ex parte, de officio deleg. Hoc tamen vltimum nec verum existimo, nec id reperio glossam illam tenere, vnde nec conferlem, nec obliuiscerem, si iudex essem quamuis sciam, pulcherrimum dispositionem text. in cap. nisi essent, de praeb. vbi Summus Pontifex, certo adhibito moderamine, tolerat quandam iudicium delegatorum, insuper & arbitratorum ordinationem, qua pro bono pacis & auctoritatis provisionem fecerunt alteri litigantium ex duobus electis de prouentibus dignitatis, alterum in sua electione confirmatum, & declarat, confirmatum eam provisionem licite posse exhibere de redditibus suis, propter causas praedictas non quidem ex pactione partium, sed ex iussione eorumdem iudicum, quia praedict. Ordinatio ab omnibus fuit recepta: Circa quem text. vltra Ordinarios ibi videndus est Quintil. Mandosius in regul. 34. de signatura per fiat, quest. 14. num. 11. Hic tamen text. extra suum casum non est accipiendus.

60 Modo alia si se nobis offert quaestio in proposito examinanda; An qui beneficium seu praebendam consanguineo conferre respectu consanguinitatis, committat simoniam, necne? Et videtur primo illam admittere, Nam beneficia debent gratis conferri, cum Praelati sint fideles dispensatores, iuxta verba illa Saluatoris nostri, Gratia acceptis, gratis date: Qui autem personam consanguinei respectat, non dat profus gratis, quia est acceptor personarum. Secundo, quia consanguinitas pretio videtur estimabilis, quis enim non super aurum æstimet consanguineum illustri esse profapia ortum? Tertio, quia contingere forte possit, vt Praelatus hic conferens beneficium vel praebendam consanguineo, id faciat vt eidem non prouideat, quod alias ratione consanguinitatis decens esset, vel in suos necessarios vsus forte solebat praestare, & sic vt liberetur ab illo onere vel obligatione: Ergo simonia est. Et in terminis hanc partem probatur Darand. & Bonauer. in 4. dist. 25. & Adrian. & ibi D. Thom. in eadem opinionem inflexit, secundum Dominicum à Soto infra referendum, & refert Altisiodoren. in 3. par. tract. 21. quendam cantorem Parisien. collationem sacerdotij ratione consanguinitatis vitio simoniae tribuente, licet ipse eam opinionem non probet, sed eam sequitur Maior in 4. sentent. distinct. 15. quest. 3. & additio Hostien. in summa de simonia, in glossa, non incongrue, ibi: Simoniaci quoque sunt Episcopi.

Nihilominus tamen contrarium est tenendum in hac specie, imo quod qui gratis suis consanguineis sacerdotium confert, etsi id tali respectu faciat, erit quidem culpata collatio, non tamen simoniaca, nisi in alterum sacerdotium collocaret ea de causa, vt suis consanguineis remuneraret: Nam vbi non est spiritualis venditio nulla est simonia: Illic autem nullum interuenit pretium; Ergo non est simonia. Secundo id comprobatur simili: Nam quod in temporalibus vsuta est, id in spiritualibus est simonia: sed dare mutuum consanguineo, eo respectu, quod consanguineus sit, nulla est vsuta, vt patet, quia nihil vltra

sortem recipitur: Ergo nec dare consanguineo beneficium intuitu consanguinitatis erit simonia: Tertio, quia in cap. Saluator, 1. quest. 3. Verbanus simoniae causas enumerat, & nullam consanguinitatis mentionem facit: Qui igitur dixerit, alibi probari contrarium, ostendat nobis text. id probantem, sin minus, standum est huic tertio argumento. Vltimus secunda pars conclusionis, quae habet; Esse simoniam, quando quis in alterum sacerdotium collocaret eo respectu, vt consanguineis remuneret, comprobatur, quia tunc datur spirituale pro temporali: Ergo est simonia. Quare hanc doctrinam bincembrem constituit Thom. 2. 2. quest. 100. artic. 5. ad secundum, quem sequuntur ceteri, & nuncupatim Dominicus à Soto lib. 9. de iustit. & iur. quest. 7. art. 3. ad secundum Nauar. in Manual. cap. 23. num. 107. in princip. & Michael de Palatio in sua praxi Theologica de contrah. & restit. lib. 2. cap. 7. pag. 131. colum. 1. vers. quibus ego. Obseruandum quod tamen erit, quod si in hac specie conferatur beneficium consanguineo indigno, erit peccatum mortale: digno autem propter consanguinitatem principaliter, veniale tantum: si tamen consanguineo digno conferatur ratione dignitatis & probitatis, non solum non est simonia, nec peccatum, secundum directiorum relationem & sequutum à Syluest. in verb. simonia, num. 16. vers. sed dist. sed imo laudabile; Consanguinitas enim de genere honorum est, & ideo illius de causa nemo fit deterior, qui alias dignus est, non enim ceteris paribus deterioris conditionis debet esse consanguineus, quam extraneus: Imo si scandalum caueatur hoc casu, ne aliqui exinde malum exemplum accipiant, vel probabiliter praesumi possent, quod alij Praelati hoc exemplo inducantur ad dandum suis consanguineis, etiam minus dignis, consanguineus praerferendus est, veluti ceteri honesti amici, secundum D. Thom. quoad lib. 3. art. 15. & Sot. vbi supra.

Antites veto, qui in proposito habet, aut vniuer. 62 sa sacerdotia, aut pinguiora consanguineis aut affinis conferre, etiam si adiunctam habeat intentionem non conferendi nisi dignis, non est securus, & vix potest à peccato mortali excusari. Primo, quia, qui hoc pacto affectus est, facile à suo affectu decipitur, vt eos dignos iudicet, qui vere non sunt. Secundo, quia occasionem scandali & malum exemplum praebet. Tertio, quia aliis, qui digniores sunt, magnam irrogat iniuriam, imo & dignis, prouidendo semper consanguineis suis, omittendo alios eque dignos, cum omnibus dignis instituta sacerdotia sint, non tantum illis, sed etiam istis: Distributio igitur omnibus fieri debet pro meritis. Quinimo & ex illo extraneis ansa praestatur, vt cum fauore & praemio deservit sint, legniores fiant ad literarum & probitatis studia exercenda: & consanguineis, vt fauore consilij à recta via incepta desistant, vt docet Soto vbi supra. vers. secundum ad propositio; illud adducens Michæ cap. 3. quod bene ipse inter alias iniquitates veterum sacerdotum ac iudicum deploraret, quod edificaret Sion in sanguinibus, & Hierusalem in iniquitate.

Ad fundamenta contrariae partis iam ex supra dictis remanet satis factum, & praeterea respondetur; negando, eandem esse rationem de consanguinitate: quae de aliis carnalibus obsequiis est; Haec enim quandam habent rationem pecuniarij pretij, quae non est in consanguinitate: Non tamen obstat & tertium, quia fatemur, quod si conferens beneficium consanguineo vel alteri, hoc faciat principaliter, vt se exoneret ab obligatione vel seruitio, quo ei tenetur, simoniam committat, quia obligatio talis & exoneratio loco pretij habetur, vt recte probauit summa Armilla Aurea in verbo, simonia num. 13. critque vel conditionalis, si pa-

Etum intercedat tacitum vel expressum, vel mentalis huiusmodi simonia, iuxta facti speciem contingentem: At vero si principaliter hoc non intendatur, sed dignitas vel idocitas consanguineis, cui prouiso fit, et cetera coincidunt, & sic minus principaliter atque secundario, non erit simonia, & sic procedit precedens doctrina. Episcopus tamen omisso digniori, non debet eligere consanguineum minus, donec, vt bene probat D. Thom. ubi supra. Ex precedenti resolutione venit intelligenda l. 4. tit. 17. par. 1. que ita se habet: *Cardinales t ruegos ay, e otros espirituales, que hazen los omes rogando los unos por los otros. Carnales son aquellos que hazen, mouiendo se mas afuera por rason de parentesco, o de amistad que por otra bondad que ay en aquellos por quien ruegan. Pero en tales ruegos como estos ay de dar simiento, ca podria ser que rogaria por ome que lo mereciesse, o non es, fuese digno para uer personaje o dignidad aquel por quien ruega, bien puede hazer tal ruego como este: mas el Prelado que lo ha de dar, non deve catar tanto el ruego que le hazen, como la persona de aquell por quien ruegan, e otro si, el pro de la Iglesia que ha de proueer: es el ruego fuese fecho por ome que lo non mereciesse, e ganasse por el dignidad, o personaje, e esta manera caen en pecado de simonia, tambien el que da el beneficio, si sabe que no es digno aquel a quien lo da, como el que ruega por el, e otro si el que lo recibiere: ca tal ruego como esto es conuado en manera de precio, e los ruegos espirituales son aquellos que son fechos por tales omes con quien no han deudo los rogadores: mas nueuenos los rogadores a hazer lo por bondad que entienden que ha en ellos: e en tal ruego como este non han mal ninguno de simonia, nin de otro peccado: dum enim lex hac asserit, que si el ruego fuese fecho por ome que lo non mereciesse, e ganasse por el dignidad, o personaje en esta manera, caen en pecado de simonia, tambien el que da el beneficio, si sabe que no es digno, aquel a quien lo da, como el que ruega por el: quod etiam l. 3. precedens circa fin. vers. mas sino lo mereciesse, &c. probat) intelligi debet de simonia impropria, que non obligat ad resignationem beneficii, quod per preces quis habuit, argum. cap. fin. de simon. nam secundum Innocent. in cap. i. de arat. & qualis, quem refert & sequitur Gregor. Lopez in d. l. Regia, in gloss. simonia, licet quis pro se vel pro alio roget, siue electores, siue quoscunque alios, etiam pro indigno, siue pro dignitate, siue pro beneficio, non dicitur habere beneficium simoniacum, licet peccet iniustus preces fundendo: nisi faceret intendens obligari collatori beneficii ex precibus, vel exonerare illum, quem rogat, ab aliquo seruitio quod ei fecerat, per exactionem precum; Ad hoc enim, vt sit simonia, oportet munus interuenire, cap. sum nonnulli, i. quast. i. hanc autem preces non pro munere dantur, & cum pro munere darentur, tunc secus esset: & in casu, in quo iuxta supradicta feret simoniacum ille, qui male rogat, qui tamen rogatur, non est simoniacus, nisi preces sequatur per preces dederit: Et dato, quod preces pro indigno sequatur esset, non teneretur renuntiare, nisi expressisset, quod propter preces facit, vt in d. cap. fin. de sim. Hanc Greg. sic intelligens & interpretans predictam legem Regiam parit. cuius litera, nisi hoc modo intelligeretur, dura esset contra supradicta, in precedenti. Temperanda igitur erit iuxta ius commune supradictum, quod & tenuit Nauar. ubi supra. d. c. 23. n. 107. licet predicta legem non referat, dicit, quod tamen conferens ob amicitiam, non committit simoniam, licet ob amicitiam indigno conferat.*

66 Denique t illud preteritum non oportet; An ferunt Prelato ea intentione vel pacto, vt sacerdotium vel

prabendam sibi conferat, sit simoniacum, necne? Et in hoc D. Thom. 2. 2. quast. 10. art. 5. ad primum, sic distinguit, quod si aliquis clericus Prelato impendat obsequium honestum ad spiritualia ordinatum (veluti ad Ecclesiam velitatione, vel ministrorum, cuiusve auxilium) ex ipsa deuotione obsequij redditur dignus Ecclesiastico beneficio, sicut & propter alia bona opera, vnde non intelligatur esse munus ab obsequio, & in hoc casu loquitur Greg. dicens, Ecclesiasticis utilitatibus deseruientes, Ecclesiastica dignum est remuneratione gaudere. Si vero sit inhonestum obsequium, vel ad carnalia Ordinatum, puta quia seruit Prelato ad utilitatem consanguineorum suorum, vel sui patrimonij, vel aliquid huiusmodi, erit munus ab obsequio, ac per consequens simoniacum: sequitur Dom. 2. Soc. lib. 9. de iust. & iur. quast. 7. art. 3. ad primum, dicens: *Obsequium est munus, quod iure condemnatur, illud est, quod ad carnalia referunt, puta si quis seruit Prelato, aut suis agnatis aut amicis ad temporale commodum vt sacerdotium, tanquam merces eiusdem obsequij rependantur.* Vnde t Episcopus, qui iustum mercedem, temporalem suis familis persolueret, nihil absurdi facit, si eis, idoneis tamen, beneficia conferat, Quia tunc illud obsequium non reuertitur ad temporale commodum, sed ad gratiam, que famulij possunt per idonea gratuita obsequia cum hero sibi conciliare: Sola enim ratio pretij & mercedis in proposito simoniam inducit, non vero modus liberalitatis doni vel obsequij. Eiusdem sententia vbi Nauar. d. c. 23. n. 100. vers. quinto, dicens, t simoniam admittit illud, qui Prelato inferuit principaliter ob beneficium Ecclesiasticum, preteritum, interueniente pacto, non autem, qui principaliter ob alium iustum respectum inferuit, licet secundario & minus principaliter ob illam spem inferuat, vt plichre declarat Adrian. quodlib. 9. ar. 2. subliteris l. m. n. o. sequitur etiam Angel. de Claust. in sua sum. verb. simonia. n. 5. & summa Armil. Aur. verb. simonia. num. 14. vbi quod ita in foro contentioso iudicatur, & etiam in foro anime, nempe vt sit simonia, quando seruitium principaliter sit pro habendo beneficio, ordine aut alio spirituali, & quod hoc casu etiam conferens, propter hoc, simoniam committit, si res spiritualis sit, que conferatur. Eandem resolutionem tenet gloss. verbo, promiserat, & ceteri DD. in c. cum esset de simon. vbi t quod huiusmodi famulus principaliter non debet seruire hac intentione, potest tamen sperare a Prelato cui seruit, bonum temporale in genere, & secundario etiam beneficium spirituale: secus non esset idoneus: & Theaur. Christiana relig. c. 61. num. 17. & approbatur hodie in l. 3. in princ. tit. 17. par. 1. & nouissime idem probat Nauar. consil. 9. de simon. numero 4. amplians etiam in illis, qui non seruirent, si alias illa non sperarent, & consil. 23. de simon. num. 4.

Hinc t deduci posse videtur, quod inquit Hostien. in c. cum esset, de preben. quem refert & sequitur Armil. Aur. in sua sum. verb. simon. num. 16. dicens, quod si Episcopus recepit quandam clericum ad seruitium spirituale vel temporale prestandum, promittens sibi certum salarium annuatim prestandum, donec sibi prouideret de beneficio competenti, non committit simonia, dummodo specialiter se non obligauerit ad seruitium temporale prestandum, etiam quod recepto beneficio exspirat salarium, quod promissum fuerat sub conditione, & seruitium non est causa principalis, sed impulsiva: secus si promissio fuisset pura & perpetua, quia tunc bene committeretur simonia, si remitteretur temporale pro spirituali consequendo, arg. c. venienti, de scilicet. Primum tamen supradictum Host.

Host. verum putat ibi Abb. num. 5. quando Prelatus non dicitur principaliter ad conferendum propter seruitium temporale vel spirituale recipiendum, sed quia ille meretur, & causa impulsiva & non finalis sit prelatio seruitij, arg. c. ex aue, de preben. non enim est licitum recipere promissionem beneficii conferendi pro voce prestanda in electione, vt in c. de hoc, de sim. Ergo nec pro spiritualibus seruitis, nisi ista esset causa impulsiva. Addit Felin. ibi dummodo non sit pactum expressum de dando beneficio, & Hosti. & Abb. ubi supra, sequitur Anan. ibi, num. 14. vers. & hac faciunt, &c. & Greg. Lop. in d. l. 3. in gloss. Por que le beneficio, tit. 17. par. 1. & Theaur. Christ. relig. cap. 61. num. 17. Adde t ego limitandum etiam esse dictum primum Host. quando famulus ex pacto se obligaret ad seruendum Prelato sine salario ob beneficium ab eo collatum, quia tunc seruitium videtur principalis causa beneficii, nisi non principaliter propter seruitium, sed ob bene meritum dominus ad conferendum ei induceretur, vt voluit Armil. Aur. ubi supra, sic intelligendus & declarandus, Declaratur preterea precedens sententia, vt procedat, quoties t dominus in predicta specie famulo suo digno & bene merito beneficium conferret, tunc enim potius, aut saltem principaliter id facere videtur ratione dignitatis, licet secundario vt sibi gratis seruiat: secus vero tunc erit, si famulus indignus sit sacerdotio, quia apparet tunc principaliter fieri ratione obsequij a famulo prestandi, quam probitatis & meriti, quod non habet, & ideo tunc vitio irretiret simonia, que realis efficeretur, seruitio inde abique salario subsequuto post collationem beneficii necnon & famulus huiusmodi in eadem culpa esset. Pro quibus facit d. l. 3. part. in vers. mas si aequal. Consulo tamen Prelatis, vt se abstineant ab huiusmodi pactiombus, quamuis enim caute facta, sint licita, vt pre diximus, maxime tamen habent proximitatem cum labe simoniae, & difficillimum & fatis serupulosum est iudicare qualis fuerit principalis causa, & qualis impulsiva, saepe enim confunditur mens in hoc praeordinata auaritia. Fugito t igitur periculum, nam qui id amat, peribit in illo: Si enim committitur simonia, si Cardinalis vel alius propter donum vel seruitium receptum, procerit beneficium alicui, ad hoc, vt liberetur ad obligationem anydotali, quia ei tenebatur secundum Angel. in l. sed si lege, §. consuluit, de per hared. quem refertur & sequitur Anan. & Greg. Lop. ubi supra, a fortiori committitur etiam simonia, si ipse confert beneficium, ad hoc, vt ab illa obligatione se liberet secundum Anan. ubi supra, cuius contrarium videtur velle d. supra citari. Dicitur tamen Angel. & sequacium potest & debet intelligi, quando principaliter ob id procuratur vel conferatur beneficium, secus si principaliter id fiat ob aliam licitam causam & perpetuam, vt pote quia dignus est & virtutibus pollet, licet secundario & incidenter ob donum vel seruitium receptum vel recipiendum, vt constat ex predicta, resolutione, & sic ei non contradicit dictum Angeli & sequacium, nec argumentum a fortiori prelibatum: nihilominus caute procedendum est, in predictis, ob periculum, quod in se habent, ideo quod tutum est tenere debemus.

75 Vltimo t sciendum est, quod renuntiatio beneficii facta etiam in manibus inferioris ea intentione, vt conferatur alicui cognato renuntiantis vel alij, nulla conditione, modo vel pacto expressis valet, & renuntians non admittit simoniam, etiam mentalem, iuxta gloss. in c. Ordinationes, 1. quast. 1. verbo pretio, communiter receptam, vt testatur Nauar. in d. man. Lat. cap. 23. num. 107. vers. ad decimum, ibi: Secundo,

quia renuntiatio, vbi ad hoc allegat expressam sententiam grauissimi auctoris D. Antonij Archiepiscopi Florent. 2. part. su. sum. tit. 1. cap. 5. §. 11. contra Abb. & alios, quos reprobat: si tamen vellet renuntiare principaliter ob cognitionem, vel vt conferatur indigno, peccaret quidem ratione iniustitiae, vel acceptationis personae inordinate conceptae vel procuratae, non tamen simoniam committeret, vt pre diximus. Similiter t non erit simoniaca confidentia illa, qua quis confidit, quod collator conferet beneficium renuntiatum illi, cui renuntians vult post renuntiationem liberam, & sine villo pacto & modo, aut quem patronus praesentauerit ad illud ita renuntiatum, quia nullus in ea re contractus non grauitus, nec voluntas illum faciendi ingerunt, nec villo iure naturali vel diuino talis fiducia prohibetur, si aliud non obstat. Eadem t ratione non est etiam confidentia simoniaca conferre beneficium vel procurare, vt conferatur alicui ea intentione & spe, quod ille aliquando cedit in fauorem alterius a se nominandi, vel sui ipsius conferentis vel procurantis, dummodo nullum pactum modusve aut conditio adiiciatur, quod certum esse, solo iure antiquo attento, bene probat Nauar. ubi supra, num. 109. in princ. nec non attentis extranag. Pij I V. & Pij V. super prohibitu beneficiorum editis, vt habetur inter motus proprios eiusdem Pij V. sub dato illo Pij V. Calen. Iun. anno Incarnationis Domini 1599. pro quarum extranag. t intelligentia praesupponendum est, quod ipse nihil prohibent, quod prius non fuisset prohibitu, solum enim disponunt contra confidentiam illicitam beneficalem, nempe simoniacam: Confidentia autem in beneficiis quaedam est licita, quaedam vero illicita: Licita est, qua quis ordinate sperat, quod collator conferet beneficium fratri, t vel alteri consanguineo suo digno; Illicita vero per contrarium id, est qua inordinate confidit, quod collator conferet beneficium mediante pretio, pacto, modo vel conditione expressa vel tacita digno vel indigno: altera non lyoniaca, qualis est illa, qua confidit, quod collator conferet beneficia ob cognitionem vel amicitiam in indigno nullo pretio, pacto, vel conditione tacite, vel expresse interueniente. Refert nouissime Menoch. lib. 5. praesumpt. 9. num. 2. cum seqq. vbi ponit coniecturas probandi confidentiam in foro exteriori deductas, tam ex dictis Bullis, quam alias: Regula enim in contrarium est, quod in dubio confidentia non praesumatur, etiam si resignans & resignarius essent amici tempore resignationis, vt ibi probat. Hoc t sic praehabito, extrauagantes predictae non sunt editae contra omnem confidentiam beneficalem, sed tantum contra confidentiam illicitam simoniacam, vt ex earum litera manifeste patet in pluribus partibus, vt recte considerant Nauar. d. num. 109. & sequitur Lou. Lop. in suo instructor. conscientia, 2. part. cap. 9. de fructibus in confident. &c. vers. se tercia decima, pag. 716. ex hoc resoluens, quod illa confidentia, quae alias erat illicita, nunc erit licita, & quae antea non erat simoniaca, nec nunc erit huiusmodi, licet iuste praesumi possit simoniaca in foro exteriori per modos de nouo ad id inductos a Pio V. in predicta. extrauagan. non tamen intendit asserere, esse veram in foro interiori confidentiam illicitam simoniacam in casibus, in quibus statuit, pro tali esse habendam, sed quod in exteriori est praesumenda talis. Quibus non obstant verba dicti motus proprii, ibi: *Sola dimittentis intentione*: & iterum ibi: *Confidentia tantum vnus partis*, vbi videtur ad literam reprobatam sola intentio abique pacto renuntiandi beneficium, vt detur, alicui, & sic insinuat ibidem, quod conscientia vnus partis super hoc